Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

היינט 8 זייטען

Najer Folksblat — פרייז 20 גראשען

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 267/1262 | Łódź, Wtorek, 2? listopada 1927 | פינפטער יאהרגאַנג | לאָדז, דינסטאָג, כז מרחשון תרפ"ח | Nr. 267/1262

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71.

Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

געשטאָרבען ה. ד. נאָמבערג.

וואַרשאַ. 21 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט 5 אַ זייגער אין דער פריה איז אין אָטוואָצק געשטאָרבען אין עלטער פון 51 יאָהר דער בעקאַנטער שריפטשטעלער און פּובליציסט, פּאָרזיצער פון יודישען ליטעראַטען און זשורנאַליסטען פעראיין הערש דוד נאָמבערג. די לויה וועט פאָרקומען מיטוואָך 12 בייטאָג.

געשטאָרבען דער פערקערפּערער פון דעם יודישען אינטעליגענט—ס'איז פון דער וועלט אַוועק ה. ד. נ אָ מ ב ע ר ג—

דער אומרוהיגסטער גייסט צווישען אונזערע אַלע נע-ונד'ע גייסטער, דער קלאָהרסטער קאָפּ צווישען אונזערע אַלע אָפענע מוחות.

פּלוצים, אומגעריכט איז אונז דאָס גרויסע אומגליק געשעהן.

אַזוי אומגעריכט, אַזוי נ י ש ט-ל אָ ג י ש איז נאָמבערג דער מענש פון דער אייזערנער לאָגיק פון אונז אַוועק. אַז עס גלויבט זיך גאָרנישט אין דער וואָהרקייט פון דעם אונברחמנות'דיגען טויט, וואָס האָט איהם ביי אונז צוגענומען.

האָט דען דער אומרוה, דער אייביגער אומרוה, דאָס פּערפּעטואום מאָבילע פון אונזער יונגער יודישער קולטור געקאָנט אַזוי ראַפּטום, אַזוי אָהנ'שכל'דיג נעהמען און אַוועקשטאַרבען אין אַ מיטען מאָנטאָג ?!

האָט דען דאָס הארץ, וואָס האָט מיט אַזאַ אויסגערעכענטקייט און אין קאָנטאַקט מיט'ן שכל געשלאָגען, געקאָנט זיך אָפּשטעלען „מיר'נישט דיר-נישט", און איבערלאָזען אונז אויפ'ן הפקר פון אָפּהענגיגקייט, פון בלויזע עקספּערימענטען, אויף וועלכע עס וועט זיך שוין נישט אָפּשטעלען דאָס אויסגעשפּראָכען-גרויע קלוגע אויג פון נאָמבערג'ן, דעם מענשען, וואָס די פּקחות פון פאָלק האָט פון איהם אַרויסגעקוקט. ?!

ראַציאָנעלער יודישער שכל און אינטעליגענטישער ניהיליזם; ליבשאַפט, גרויסע ליבשאַפט צום פאָלק, און נאָך גרעסערע שנאה צו די אַלע קרומע וועגען און אומוועגען פון דער יודישער בטלנות און אַלע איהרע פאָרמען — נאָמבערג דער קאָמפּליצירטסטער שריפטשטעלער און מענש, נאָמבערג דער וואַנדער-גייסט פון אונזער ליטעראַטור, נאָמבערג דער „נערוועזער", קאַפּריזנער אויסדרוק פון דעם עכטען יודישען אינטעליגענט מיט די אויסטערלישע זיגזאַגען פון דער צעריסענער אינטעליגענטישער נשמה איז פון אונז אַוועק אויף אייביג, און אַ שווערער פיין פערקלעמט דאָס הארץ, בעת מיר דערפיהלען, אַז אָט-אָ דער לעבעדיגער מוח, אָט-אָ דער אומרוהיגער פייערדיגער בליק איז אונז קאַלט, אויסגעלאָשען געוואָרען.

מיט נאָמבערג'ן איז דאָך איינגעפאַלען ביי אונז איינער פון די שטאַרקסטע זיילען, וואָס האָבען געגרונדפעסטיגט אונזער יונגע יודישע קולטור און ליטעראַטור.

האָט מען טויזענד מאָל געקאָנט קעמפען געגען נאָמבערג'ן דעם טרעגער פון דער יודישער „קלאָהרער פערנונפט". האָט מען נאָך מעהר געמעגט טראָגען בייז הארץ אויף זיין אומברחמנות'דיג קריטישען אויג, וואָס האָט אַריינגעזאָגט אין טאַטענס-טאַטען איטליכער שוואַכקייט אונזערער, איטליכען נאַרישען סענטימענט, האָט מען אָהן אַ שיעור געמעגט האָבען טענות צו איהם, און צום שאַרפסטען אַרויסטרעטען געגען זיינע אורטיילען —

נאָמבערג'ן האָט מען געמוזט האָרכען!

ווייל נאָמבערג האָט גערעדט און נישט געפּאַטפּעט, ווי די 999 פּראָמיל פון אונזער נאַציאָנאַלער אינטעליגענץ...

פאַר איהם האָט מען געמוזט האָבען דרך ארץ, דעם גרעסטען דרך-ארץ, ווי אונזער גרעסטער י. ל. פּרץ האָט פאַר איהם געהאַט.

נישט האָרכען נאָמבערג'ן האָט בעדייט—נישט האָרכען דעם אויסדרוק פון דעם עכסטען יודישען אינטעלעקט— נישט הערען דעם אייגענעם בעוואוסטזיין!

האָט ער געמעגט „כאַפּען דעם פּסק" פון די גרויסע ליטעראַרישע און פּאַרטייאישע שלים-מזל'ניקעס און בטלנים, האָט ער געמעגט דערפון ליידען און אויפגערעגט ווערען—דער פאַקט אָבער איז געווען, אַז נישט ער האָט „געכאַפּט דעם פּסק", נאָר זיי די פּוסקים זענען תמיד געבליבען די אָפּגעריסענע און אָפּגעשמיסענע נאַראָנים, וועלכע האָבען זיך שפּעטער אַליין געשעמט פאַר זייער קעלבערישער טעמפּקייט און טפשות...

וועה-וועה!

אַוועק איז פון אונז איצט זיין גרויסע, קלאָרע אויג, אויסגעלאָשען איז געוואָרען דער גרעסטער פלאַם פון קלאָרען, קוואַל'יגען שכל, און ס'איז אַזוי שווער צו שטעהן ביי דעם פּלוצים געעפענט קאַלטען קבר!

משה בראָדערזאָן.

הערש דוד נאָמבערג איז געבוירען דעם 4. אַפּריל 1876 י. אין אַמשינאָוו ביי וואַרשא אין אַ חסידיש נגידישער פאַמיליע, זיין פאָטער, משה מרדכי, אַן'אוראייניקעל פון פּרעגער רב און אַן'אייניקעל פון לאָדזער רב ר' יחזקאל נאָמבערג, איז געשטאָרבען ווען נאָמבערג איז געווען נאָך זעהר יונג און ער האָט זיך דערצויגען ביי זיין זיידען אייזענבערג, אַ חסידישען יוד, וואָס איז געווען זעהר רייך און אָנגעזעהען ביי די פּאָלאַקען.

ה. ד. נאָמבערג האָט געלערנט ביז 18 יאָהר זיך אויסגעצייכענט אַלס עילוי און בקי. שוין נאָך דער חתונה האָט ער אָנגעהויבען זיך זעלבסטבילדען. געלערנט רוסיש, פּויליש, דייטש. ער האָט איבערגעלעבט אַן'איבערברוך פון זיין רעליגיעזער אַנשויאונג און איבערגעלעבט זעהר שווערע מאָמענטען, ווען ער האָט זיך אָנגעשטויסען אויף פּרץ'ס שירים-זאַמלונג „העוגב", וועלכע האָט אויף איהם געמאַכט אַ טיפען איינדרוק. אַרום 1897 איז ער מיט דער הילף פון סאָציאַליסטישע סטודענטען געקומען קיין וואַרשא און זיך בעקענט מיט פּרץ'ן, נאָמבערג האָט זיך געשיידט מיט זיין פרוי און איז פערבליבען אין וואַרשא, וואו ער האָט בעקומען בעשעפטיגונג אַלס העבּרעאישער לעהרער און אַלס הויז-אַדמיניסטראַטאָר. פאַר זיין „אַדמיניסטראַציע" האָט ער בעקומען אַ גרויס צימער און דאָ האָט ער אויפגענומען פיל ליטווישע און פּוילישע יונגעליים, וועלכע פלעגען קומען קיין וואַרשא זוכען בילדונג און השכלה.

אין וואַרשאַ האָט זיך נאָמבערג צוזאַמענגעטראָפען מיט שלום אַש'ן און רייזינ'ען און האָבען צוזאַמען געבילדעט דעם „דרייבונד" אויף וועלכען נאָמבערג האָט געהאַט די גרעסטע השפעה. עד האָט אין 1900 דעביוטירט מיט אַ ליד „דער נביא" און אַ מעשה'לע „דאָס גליק" זיין מעשה'לע „פון שטאָל", וועלכעס פּרץ האָט אָנגענומען פאַר אַ זאַמעל-בוך האָט די צענזור נישט אַדורכגעלאָזט. זיין לידל „ס'לויפען, ס'יאָגען שוואַרצע וואָלקען" איז אָפּגעדרוקט געוואָרען אין אַ אונלעגאַלער אויסגאַבע און איז געוואָרען זעהר פּאָפּולער צווישען די אַרבייטער. זיינע ערשטע נאָוועלען אין פרישמאַנס „הדור" האָבען פאַר נאָמבערג'ען געשאַפען אַ נאָמען און איהם אַרויסגערוקט אויפ'ן אויבען אָן פון דער נייער ליטעראַטור. דאָס דאָזיגע אָרט האָט פאַר איהם פערפעסטיגט זיין „פליגעלמאַן", וועלכער איז ערשיגען אין 1905. פון דעמאָלסט אָן האָט נאָמבערג שוין אינגאַנצען זיך אָפּגעגעבען דער ליטעראַטור און אָנגעהויבען אַרויסטרעטען אויך אַלס פּובליציסט אין הצופה, וואו ער איז נאָך דער רעזיגנאַציע פון א. לודוויפּאָל געוואָרען רעדאַקטאָר, שפּעטער מיטגעאַרבייט אין „וועג". אַוועק קיין אויסלאַנד אין 1907 האָט ער מיטגעאַרבייט אין „הזמן" און אַנד. אויסגאַבען, לכבוד פּסח „פאָלקסשטימע", די וועלט", „ליטעראַרישע מאָנאַטסשריפטען" א. אַנד. אין 1908 האָט ער זיך בעטייליגט אין דער ערשטער יודישער שפּראַך-קאָנפערענץ אין טשערנאָוויץ, וואו ער איז געווען דער מחבר פון דער אָנגענומענער רעזאָלוציע.

זייט'ן אַריבערגעהן פון „פריינד" קיין וואַרשא איז ער געווען דאָרט אַ שטענדיגער מיטאַרבייטער. אין 1912 איז ער אַריבער אין „היינט" און שפּעטער אין 1916 י. אין „וואַרשאַווער טאָגעבלאַט", וואו ער איז געווען ליטעראַרישער לייטער. אין 1916 י. בעת די וואַהלען צום וואַרשאַווער שטאָט-ראַט איז נאָמבערג געוואָרען איינער פון די גרינדער פון דער יודישער פאָלקס-פּאַרטיי און נאָכדעם, ווי פּרילוצקי איז אויסגעשלאָסען געוואָרען פון סיים איז נאָמבערג אַריין אויף זיין אָרט אין סיים, הגם אין אַ פּאָר יאָהר אַרום האָט ער רעזיגנירט פון זיין מאַנדאַט.

סוף דעצעמבער 1921 איז נאָמבערג געווען פּאָרזיצער אויפ'ן ערשטען צוזאַמענפאָהר פון יודישען זשורנאַליסטען און ליטעראַטען פעראיין אין פּוילען, האָט פיל גערייזט איבער אייראָפּע, בעזוכט אַמעריקאַ (2 מאָל), אַרגענטינאַ, בעזוכט א"י, סאָוויעט-רוסלאַנד. נאָמבערג, וועלכער איז זייט 1918 י. געווען אַ שטענדיגער מיטאַרבייטער פון „מאָמענט" האָט פיל געשריבען. אין דער יודישער ליטעראַטור איז ער געווען דער ערשטער, וואָס האָט אָנגעהויבען שילדערען דעם גרויסשטעטישען יודישען אינטעליגענט מיט זיינע בענקענישען און ספקות, העלדען פון פּאַסיווע ליידען. ער האָט דער ערשטער אַריינגעבראַכט אין דער יודישער בעלעטריסטיק די מאָטיווען פון איינזאַמקייט, פון שרעק פאַר דער פּוסטקייט און טראַגיק פון לעבען. ער האָט אויך געוועקט די פערשטענדניש פאַר דער מאָדערנער יודישער פרוי. נאָמבערג האָט אויך אָנגעשריבען אַ דראַמע „די משפחה" פון יודישען באַלעבאַטישען לעבען, ער האָט איבערזעצט שעקספּירס „ראָמעאָ און יוליאַ" הויפּטמאַנס „פוהרמאַן הענשעל", ראַבינדראַנאַט טאַגאָראַס „שפּעט זומער", „טויזענט און איין נאַכט". —

אַלס איינער פון די בעסטע יודישע פּובליציסטען, האָט נאָמבערג אָנגעשריבען הונדערטער פעליעטאָנען, וואָס צייכענען זיך אויס מיט זייער קלאָרקייט, פיינעם רייכען סטיל און האָבען בעהאַנדעלט פערשידענסטע פּראָבלעמען פון יודישען און אַלגעמיינעם געזעלשאַפטליכען לעבען.

מיט טיפען צער זענען מיר מודיע אַלע אונזערע מיטגלידער און די גאַנצע יודישע געזעלשאַפט וועגען טויט פון איינעם פון אונזערע גרעסטע שריפטשטעלער און פּובליציסטען

הערש דוד נאָמבערג

פּרעזעס פון וואַרשאַווער יודישען ליטעראַטען- און זשורנאַליסטען-פעראיין.

זיין אָנדענק וועט אייביג לעבען צווישען אונז!

פעראיין פון יודישע ליטעראַטען און זשורנאַליסטען אין לאָדז.

אינאיינעם מיט דער גאַנצער יודיש-דענקענדער און יודיש-פיהלענדער וועלט טרויערן מיר איבער דער אונגעהויערער אבידה צוליב'ן טויט פון דעם גרויסען יודישען שריפטשטעלער און פּובליציסט

הערש דוד נאָמבערג

רעדאַקציע „נייער פאָלקסבלאַט".

ווענדונג צום מארשאל פילסודסקי
פון די יודישע דעפוטאטען און סענאטארען.

וואַרשאַ, 21 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). דער סיים-קלוב ביים יודישען נאַציאָנאַל-ראַט האָט זיך געווענדעט מיט אַ בריף צום פרעמיער מאַרשאַלעק פילסודסקי. אינ׳ם בריף פערופט זיך דער קלוב אויף מיניסטער באַרטעל׳ס צוזאָג אין זיין עקספּאָזע דעם 19. יולי 1926, אַז די יודישע פראַגע וועט רעגולירט ווערען, אַז די רעגירונג וועט פעסטשטעלען, אַז אַלע בעגרענצונגען בנוגע די יודען זענען אָבגעשאַפט. דאַמאָלס — ווערט געזאָגט אינ׳ם בריף — זענט איהר ה׳ מאַרשאַלעק געווען קריגס-מיניסטער דער צוזאָג איז געגעבען געוואָרען מיט אייער הסכמה און דער צוזאָג פערפליכטעט אויך איצט ווען איהר זייט געוואָרען פרעמיער-מיניסטער און ה׳ באַרטעל — וויצע-פרעמיער.

די יודישע בעפעלקערונג האָט געדולדיג געוואַרט אויפ׳ן אויספיהרען פון די צוזאָגען און האָט בעקומען שטענדיגע פערזיכערונגען, אַז די רעגירונג האָט איהר שטעלונג נישט געענדערט און וועט איהרע פערפליכטונגען אויספיהרען. פאַר די 15 חדשים וואָס זענען זיים דאַן פאַריבער זענען ביז איצט אָפּגעשאַפט געוואָרען גלאָמבינסקי׳ס צירקולאַר, ס׳זענען אַנערקענט געוואָרען עפענטליכע רעכט פאַר די ערשטע 3 קלאַסען פון די העברעאישע גימנאַזיעס, הגם אַלע 8 קלאַסען זענען בערעכטיגט דערצו, מ׳האָט ערלויבט צו רעדען אויף עפענטליכע פערזאַמלונגען יודיש און העברעאיש און פערברייטערט דעם קהלה-געזעץ אויף מזרח-גאַליציען.

נאָך 15 חדשים געדולדיגען וואַרטען נעמען מיר זיך דאָס רעכט צו פרעגען:

פאַרוואָס זענען ביז איצט נישט אָפּגעשאַפט געוואָרען די אַלע צאַרישע בעגרענצונגען בנוגע יודען? פערקעהרט דער וואַרשאָווער רעגירונגס-קאָמיסאַר האָט אויף זייער סמך אויסגעטייטשט, אַז קריסטען קענען נישט אַריבערגעהען צום יודענטום?

פאַרוואָס איז דער צוואַנגס-זונטאָג-רוהע נאָך נישט אָפּגעשאַפט, און אפילו נישט פערלייכטערט געוואָרען, הגם דער קאָמיטעט פון די זאַך-קענער האָט זיך אַרויסגעזאָגט דערפאַר?

פאַרוואָס זענען אין ווידערשפּרוך מיט די אַרטיקלען 9 און 10 פונ׳ם ווערסאַילער טראַקטאַט נישט בעשטימט געוואָרען קיין שום סומעס אויפ׳ן יודישען און העברעאישען שול-וועזען?

פאַרוואָס האָט די רעגירונג זיך בעגרענצט מיט אָנערקענען עפענטליכע רעכט נאָר פאַר 3 קלאַסען פון די העברעאישע גימנאַזיעס?

פאַרוואָס זענען ביז איצט נישט אַדורכגעפיהרט געוואָרען אין די מזרח. געביטען די וואַהלען צו די יודישע קהלות און די נייע אויסטייטשונגען פערשמעלערן זייערע רעכט?

פאַרוואָס איז נישט אָפּגעשאַפט געוואָרען די מעגליכקייט פון אָנצוווענדען דעם „נומערוס קלויזוס“?

פאַרוואָס נאָכ׳ן קורצען ליבעראַלען פעריאָד פון מלאָדזיאַנאָווסקי, ווערען ווייטער געמאַכט שוועריגקייטען ביים ערלעדיגען די פראַגע וועגען בירגער-שאַפטס?

פאַרוואַס איז אינ׳ם מלוכה-ביודזשעט אויף יודישע רעליגיעזע צוועקען פאָר-אויסגעזעהן 3 גראָשען אויף אַ קאָפּ, בעת פאַר קאַטאָליקען מאַכט עס אויס 1.30 זל. און פאַר מאַכמעדאַנער 1 זל.? הגם די יודען צאָהלען פיל שטייערן?

צום סוף פון בריף דריקען אויס די אונטערשריבענע זייער האָפנונג, אַז דער מאַרשאַל וועט נישט אָפּווייכען צו געבען אַ תשובה אויף דעם בריף און אַנ׳עפענטליכער ערקלערונג.

דעם בריף האָבען אונטערגעשריבען אין נאָמען פון די דעפוטאַטען בראָט, פאַרבשטיין, העלמאַן, לעווינזאָן, ד״ר ראָזענבלאַט, שטוטשינסקי, ד״ר שיפּער, ד״ר וויינציהער און די סענאַטאָרען קערנער און הרב רובינשטיין.

(—) האַרטגלאַס און גרינבוים.

ערד-ציטערניש אין טערקיי.

פּאַריז, 21 (אַטע) אין שטעטעל מוגלאַ 110 מייל פון סמירנאָ איז פאָרגעקומען אַנ׳ערד-ציטערניש. איבער 100 הייזער זענען איינגעפאַלען. ס׳זענען פערוואונדעט געוואָרען עטליכע און צוואַנציג מענשען.

ווידער אנטי-יודישע עקסצעסען אין די אונגא-רישע הויכשולען.

בודאַפּעשט, 21. (יט״אַ טעלעגראַפיש). אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן ניי׳עם רעגירונגס-פּראָיעקט, וואָס פערלייכטערט דעם „נומערוס קלאַוזוס“, זענען אין די אונגאַרישע הויכשולען ווידער פאָרגעקומען אַנטי-יודישע עקסצעסען. די אונגאַרישע סטודענטען האָבען געשלאָגען די יודישע. איינציגע יודישע סטודענטען האָט מען אַראָבגעוואָרפען פון פענסטער.

א באנקעט לכבוד פראָפ. חיים ווייצמאן אין בערלין

בערלין, 21 (י.ט.א.) טעלעגראַפיש) אין דער וואוינונג פון פּראָפ. זאָנדערהיים איז פאָרגעקומען אַ באַנקעט לכבוד דעם פּראָפ. חיים ווייצמאַן.

אויפ׳ן באַנקעט זענען אָנוועזענד געווען אַ רייה אָנגעזעהענע פערזענליכקייטען און אויך אַ פערטרעטער פון דייטשען אויסערן - מיניסטעריום.

אויף דער בעוואוסטער גרויס-אינדוסטריעלער לעאָ סימאָנס האָט געמאַכט אַנ׳אויפנאַהמע לכבוד פּראָפ. ווייצמאַן.

ארום דעם טויט פון ה. ד. נאמבערג

געשאַפען אַ לויה-קאָמיטעט.—מיטגעפיהל-דעפּעשען פון אויסלאַנד און פוילען.—די אָרדנונג פון דער לויה. - מען ערוואַרט פיל דעלעגאַציעס. - שלום אַש זאָל קומען צו דער לויה.

וואַרשאָ, 21 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) וועגען די לעצטע מינוטען פון ה. ד. נאָמבערג גיט מען איבער, אַז זונטאָג ביינאַכט האָט ער זיך נאָך געפיהלט גאַנץ מונטער. ער האָט פרעהליך פערבראַכט אין דער געזעלשאַפט פון זיינע בעקאַנטע, אָנגעשריבען אַנ׳אַרטיקעל און אַרום 11 אַ זייגער ביי נאַכט געגאַנגען שלאָפען. אַרום דריי-פירטעל אויף 5 פאַרטאָג האָט זיך דערהערט אַ קלונג פון זיין צימער. די אַריינגעקומענע בעדינונג האָט איהם געטראָפען שוין אַ פערגאָסענעם מיט בלוט מ׳האָט באַלד געמאַכט אַ טומעל, ס׳זענען זיך צונויפגעלאָפען די שכנים פון פענסיאָנאַט, מ׳האָט געשיקט נאָך אַ דאָקטאָר, נאָר ווען דער דאָקטאָר איז אָנגעקומען האָט ער נאָר געהאַט צו קאָנסטאַטירען דעם טויט. וועגען דער קאַטאַסטראָפע האָט מען באַלד מיטגעטיילט קיין וואַרשאָ. דאָרט איז באַלד געבילדעט געוואָרען אַנ׳ענגער לויה-קאָמיטעט און אייניגע מיטגלידער זענען אַרויסגעפאָהרען קיין אָטוואָצק. שפּעטער איז געשאַפען געוואָרען אַ גרויסער לויה קאָמיטעט, וועלכער האָט בעשטימט, אַז די לויה וועט פאָרקומען מיטוואָך 12 אַ זייגער בייטאָג.

די אָוונד-פּרעסע האָט געבראַכט אַ קאָמוניקאַט פון פּ.אַ.ט וועגען דעם טויט פון נאָמבערג׳ן און אין פערלויף פון טאָג האָבען שוין אָנגעהויבען אָנקומען קאָנדאָלענצען. פון י; ל. פּרץ שרייבער פעראיין אין ניו-יאָרק, פון יודישען ליטעראַטען-פעראיין אין לעמבערג, פון לעמבערגער „כווילאַ“, פון „היאַס“, פון יעקב לעשטשינסקי, י. קלינאָוו, ד. טשערניכאָוו, א. טשעריקאָווער, קריינין א. אַנד.

אין דער פערוו. פון דער יודישער קהלה איז פאָרגעקומען אַ סכסוך. ס׳איז אַריינגעטראָגען געוואָרען אַ פאָרשלאַג איבערצורייסען די למודים אין די שולען און שפּעטער זיך צו בעטייליגען אין דער לויה. דער אגודה׳שער דאָזאָר ווילד האָט זיך אַרויסגעזאָגט געגען דעם פאָרשלאַג, ווייל ער ווייסט נישט ווער נאָמבערג איז און ער האָט נישט געלייענט וואָס ער שרייבט.

דער ציוניסט עלענבערג האָט געשטיצט דעם פאָרשלאַג. דאַגעגען האָט זיך געגען דעם פאָרשלאַג אַרויסגעזאָגט ה׳ פעלדשטיין, ווייל נאָמבערג איז געווען אַ געגנער פון העברעאיש. נאָך אַ וכוח איז דער פאָרשלאַג אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

דער לויה-קאָמיטעט האָט פעסטגעשטעלט דעם סדר פון דער לויה. די אָרדנונג וועט האַלטען די יודישע שול-אָרגאַניזאַציע. בראש פון דער לויה וועלען געהען פערשידענע אָרגאַניזאַציעס און פעראייגען מיט׳ן יודישען זשורנאַליסטען און ליטעראַטען פעראיין בראש. רעדעס ביים קבר וועלען האַלטען פאָרשטעהער פון זשורנאַליסטען און ליטעראַטען-פעראיין, פון דער שול-אָרגאַניזאַציע און פון דער דעמאָקראַטיש-פאָלקיסטישער פאַרטיי. וואו דער פאָרשטאָרבענער איז געווען וויצע פרעזעס פון צענטראַל-קאָמיטעט.

וואַרשאַ, 21. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) וועגען זייער אָנקומען צו דער לויה האָבען מיטגעטיילט אַ גאַנצע רייה אָרגאַניזאַציעס און פעראייגען. מ׳רעכענט אַז ס׳וועט קומען דער דיכטער שלום אַש.

גרויס איז די אבידה פאַר אונזער ליטעראַטור און קולטור.
גרויס איז דער וועהטאָג אונזערער, צוליב׳ן טויט פון איינעם פון אונזערע גרעסטע און בעסטע, פון

ה. ד. נאמבערג.

און מיר האָבען אַזוי געהאָפט, אַז ווען מיר וועלען זיין אין וואַרשאָ, וועט אונז זעהן און אורטיילען נאָמבערג אַליין...

טעאטער „אררט“.

אכטונג, פריזיער-מייסטער!

היינט, דינסטאג, דעם 22-טען נאָוועמבער 9 אַ זייגער אין אָוועגד קומט פאָר אין פעראיינס-לאָקאַל, פאָלודניאָווא 4

א רעגיסטראציע פון אלע פריזיר-מייסטער

צעכאָווע און נישט-צעכאָווע, מיטגלידער און נישט מיטגלידער צוליב׳ן

צעכעו-געזעץ

קיינער טאָר נישט פעהלען!

מיט אַכטונג **די פערוואלטונג**

אכטונג! קאמאשען-מאכער-מייסטער!

מיטגלידער און נישט-מיטגלידער

דערמיט מעלדען מיר אייך, אַז היינט, דינסטאג, דעם 22. נאָוועמבער פון 9 ביז האַלב 11 אַ זייגער אין אָוועגד קומט פאָר אין לאָקאַל פון האַנדווערקער-פערבאַנד (פאָלודניאָווא 4)

די פארזעצונג פון דער רעגיסטראציע.

דעריבער איילט אייך צו, ווייל די צייט איז קורץ. אין געגענפאַל נעהמען מיר פון זיך אַראָפּ די פעראַנטוואָרטליכקייט.

די פערוואלטונג.

נאָך לענגערע אונטערהאַנדלונגען מיט דער ריגער סינאַגאָגען-נעמיינדע, איז מיט שווערע מיה געלינגען צו בעקומען די בעוויליגונג, אַז דער

וועלט-בעריהמטער קינסטלער זייער חזן הש״ך הנעלה הנכבד ה״ר

שלמה ראבעץ

זאָל צו אונז קומען פון ריגע ספּעציעל נאָר אויף איין שבת פ׳ תולדות. דער געשעצטער אָבער-קאַנטאָר וועט ביי אונז דאַווענען אין זאַל פילהארמאניע פרייטאג, דעם 25/11 בשעה האַלב 4 קבלת שבת און צומאָרגענס שבת, דעם 26/11 שחרית און מוסף בשעה 9 מיט בעגלייטונג פון אַ פערשטאַרקטען ערשטקלאַסיגען כאָר מיט פערשידענאַרטיגע איבעראַשענדע קאָמפּאָזיציעס.

עס איז נישט צו צווייפלען, אַז אונזער לאָדזער מוזיקאַליש פּובליקום ווייסט ווי צו שאַצען דעם ווערט פון אַזאַ בעריהמטען ערשטקלאַסיגען וועלט-חזן און עס וועט געוויס זיכער יעדען איינציגען פערשאַפען אַנ׳אמת׳ען עונג שבת תענוג-הרוחני.

איינטריטס-קאַרטען איז צו בעקומען: 1) פערמיטלער-פעראיין, פּיעטריקאָווער 64; 2) ביי ה׳ זעלמאַנאָוויטש, (קאָנדיטאָריי) פּיעטריקאָווער 12; 3) ביי ה׳ דיאַמאַנט, נאָוואָמיעסקאַ 24 (וואַרשט-געשעפט).

438

אכטונג, עלעגאנטע הערען!!

דערמיט מאַך איך בעקאַנט דער ג׳ קונדשאַפט, אַז נאָך אַ גרינדליכער רעאָרגאַניזאַציע פון מיין ערשטקלאַסיגען

שניידער-אטעליר א. קוטשינסקי, פעפער-גאס 20

נעהם איך אָן אַלערליי בעשטעלונגען צום איצטיגען ווינטער-סעזאָן פון סמאָקינגען, ווינטער-פאַלטענס, פעלצען און אנצוגען אַלעס לויט די לעצטע אויסלענדישע מאָדעלען. :—: פאַר דער צופרידענהייט פון דער געעהרטער קונדשאַפט ווערט גאַראַנטירט.

מיט אַכטונג

A. KUCZYŃSKI, ŁÓDŹ, Pieprzowa 20

רעיעלע בעהאַנדלונג! מעסיגע פּרייזען! לייכטע בעדינגונגען!

מזל-טוב

און אַ גרינגע ערציהונג פון זייער ניי-געבוי-רענעם בכור—ווינשט דער פאַמיליע

יחיאל פאלאקאווסקי

(חזן אין אַלעקסאַנדער)

חיים גראָסמאַן.

אכטונג, טאמבורירער-מייסטער-פעראיין

פאלודניאווא 4.

היינט, דינסטאַג, דעם 22. נאָוועמבער ד. י. 7.30 אַ זייגער אין אָוועגד קומט פאָר אין האַנדווערקער-קלוב (פּאָלודניאָווא 4)

אנ׳אויסערגעוועהנליכע פערזאמלונג

אַלע טאַמבורירער-מייסטער ווערען אויפגעפאָדערט פּינקטליך צו קומען, ווייל עס האַנדעלט זיך אין אייערע אייגענע אינטערעסען.

די פערוואלטונג.

אפלאץ

צו פערמיטען אין צענטרום פון שטאָט. צו ערפאַהרען ביי

י. רזשעזשניק,

אַלעקסאַנדריסקאַ 19 (מרדכי גבאי׳ס גאַס).

998

לאָדז. 22 נאָוועמבער 1927.

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 22 נאָוועמבער 1927

צוריק

צו די דעספּאָטישע צייטען.

דער גרויסער פאַשיסטישער ראַט אין איטאַליען האָט בעשלאָסען אינגאַנצען אָפּצושאַפען דעם פּאַרלאַמענט.

אייגענטליך האָט אויך ביז איצט דער פּאַרלאַמענט אין איטאַליען עקזיסטירט נאָר פאָרמעל. די אָפּאָזיציע איז פון איהם אַרויסגעטרעטען און די איבערגעבליבענע פאַשיסטען האָבען געהאָרכזאַם געטון אַלץ, וואָס די איטאַליענישע רעגירונג, אָדער — בעסער געזאָגט — וואָס מוסאָליני האָט געהייסען. אַזוי, זענען אין דעם איצטיגען „פּאַרלאַמענט" אָהן דיסקוסיעס אָנגענומען געוואָרען אַזעלכע וויכטיגע ענינים ווי טויט-שטראָף, אויסנאַהם-געריכטען, פאַשיסטישע אַרבייטס-אָרגאַניזאַציע.

זעהט אָבער אויס, אַז דאָס איז פאַר מוסאָליני וועניג. לויט דעם בעשלוס פון גרויסען פאַשיסטישען ראַט וועט איצט שוין נישט מעהר זיין קיין פּאַרלאַמענט נאָר אַ „ראַט פון 400", וועלכע וועלען זיך רעקרוטירען פון איין פּאַרטיי פון דער פאַשיסטישער. די וואַהלען וועלען פאָרקומען אויפ'ן יסוד פון איין ליסטע, וועלכע וועט צוזאַמענגעשטעלט ווערען דורך דעם גרויסען פאַשיסטישען ראַט, וואַהל-רעכט וועט האָבען נאָר דער בירגער, וועלכער געהער צו דער פאַשיסטישער פּאַרטיי. אָדער ווער ס'איז אָנערקענט אַלס נוצליכער מיטגליד פון פאָלק.

גאַנץ איטאַליען אונטערליגט איין וואַהל-ראַיאָן. קיין וואַהלען אייגענטליך זענען אינגאַנצען נישט פאַרהאַן. זיי זענען נאָר אַ סימבאָל. די ליסטע איז פערטיג. דער וועהלער קען זי נאָר אָננעהמען.

דער איטאַליענישער פּאַרלאַמענטאַריזם וועלכער איז נאָך גאַריבאַלדי'ן געווען איינער פון די פאַקטאָרען צו פעראייניגען איטאַליען, ווערט איצט געטרעטען מיט די פיס דורך די פאַשיסטען, וואָס האָבען זיך צוגעכאַפּט צו דער מאַכט. ס'האַנדעלט זיך דאָ וועגען דעם, אַז אינגאַנצען וועט קיין פּאַרלאַמענט נישט זיין, אַז ס'זאָל קיין שום קריטיק נישט זיין. ס'זאָל נישט זיין קיין שום קאָנטראָל איבער דעם, וואָס ס'טוט די רעגירונג, אַז קיין אויסלעגדער זאָל רעם אמת נישט זעהען, אַז די געשיכטע זאָל קיין שום סימנים פון אמת נישט געפינען.

אַז ס'זענען פאַרהאַן מענשען, וועלכע האָבען פאַר דעם דאָזיגען אמת מורא איז קלאָר, אָבער, אַז דאָס איטאַליענישע פאָלק איז נישט ביכולת אויף קיין מעכטיגען פּראָטעסט געגען די אונצענדליגע אַטענטאַטען אויף דער מענשליכער קולטור, אויף דעם כבוד פון מענש, אויף דער טראַדיציע פון דער איטאַליענישער קולטור — דאָס איז ממש וואונדערבאַר, און מ'דאַרף נאָר מיט מורא צוריקקוקען. אויב ס'קומען נישט צוריק די צייטען פון דעספּאָטיזם.

ר.

דער פערשטאָרבענער סאָוויעטישער דיפּלאָמאַט א. יאָפּע.

אינטערעסאַנטע זכרונות פון דעפּ. דאָמבּסקי.

„פּפאָקאַ" ברענגט אַנ'אינטערעסאַנט בלעטעל זכרונות פון דעפּ. יאַן דאָמבּסקי. וועלכער האָט געפיהרט די שלום-אונטערהאַנדלונגען מיט די סאָוויעטען אין ריגע וועגען פערשטאָרבענעם סאָוו. דיפּלאָמאַט אַדאָלף יאָפּפע.

„דער טראַגיש פערשטאָרבענער יאָפּע, שרייבט דאָמבּסקי, איז געווען איינע פון די בעדייטענדסטע סאָוויעטישע דיפּלאָמאַטען, וועלכען מ'פלעגט בענוצען צו די וויכטיגסטע און פעראַנטוואָרטליכסטע פּאָליטיש-דיפּלאָמאַטישע מיסיעס. אַנ'אויסערגעוועהנליך לעבהאַפטער און אינטעליגענטער קאָפּ. מיט ברייטע קענטנישען. נישט בלויז אין פּאָליטישען. נאָר אויך אין ווירטשאַפטליכען געביט, אַ גלענצענדער דיאַלעקטיקער, ווייט פון רוטינע, דאָקטרינערישקייט און טעאָרעטישער פלאַפּלערישקייט, ווי דאָס איז ביי אַ סך אַנדערע סאָוו. דיפּלאָמאַטען, רוהיג אין טאָג-טעגליכען פערקעהר, צוריקגעהאַלטען, גוט ערצויגען און — דער עיקר — לאָיאַל. נאָך צוויי וואָכען אונטערהאַנדלונגען מיט אַזאַ פערביסענעם און ענגען פלוידערזאַק, ווי דאַנישעווסקי אין מינסק — זענען די אונטערהאַנדלונגען מיט יאָפּע'ן אין ריגע געווען אַנ'אמת'ער דערלייכטערונג און סאַטיספאַקציע.

יאָפּע האָט גלענצענד געקענט די טעכניק פון „מאַכען" שלום-טראַקטאַטען, ער האָט דערין געהאַט אַ צווייפעלאָזע דערפאַהרונג, וואו פאַר דעם האָט ער שוין געהאַט געשלאָסען פינף אָדער זעקס שלום-טראַקטאַטען. אָט די קענטעניש קאָן מען זיך אויסלערנען נאָר אויף דער פּראַקטיק, ווייל דאָס איז אַ לעבעדיגער און זעהר קאָמפּליצירטער ענין.

איך האָב דעם איינדרוק, אַז ר'האָט געהאַט גאָר אַלגעמיינע אינסטרוקציעס און אַז אַלע הנחות האָט ער דורכגעפיהרט אויף דער אייגענער האַנד און דערנאָך ערשט בעמיהט זיך דערויף צו בעקומען די הסכמה פון מאָסקווע.

אונפערגעסליך וועלען פאַר מיר בלייבען די אָוועגדען און נעכט, ווען מיר האָבען אין 5 געשפּרעכען אַליין, בלויז אין דער אָנוועזענהייט פון צוויי סעקרעטאַרען פעסטגעשטעלט די גרעניצען פון פּוילען און רוסלאַנד, ד. ה. אויך פון אוקראַינע און סאָוויעט-ווייס-רוסלאַנד. דאָס איז נאָך אַ צו פרישע געשיכטע, מ'זאָל וועגען דעם עפענטליך דערצעהלען, אָבער איך וועל דאָס אַ מאָל טון אין מיינע זכרונות.

ווען כ'בין נאָך דער ראַטיפיקאַציע פון פּרעלימינאַר-שלום צוריקגעקומען קיין ריגע אויף ווייטערדיגע אונטערהאַנדלונגען וועגען ענטגילטיגען שלום, און כ'האָב פּריוואַט דערצעהלט יאָפּע'ן, וואָסערע שוועריגקייטען איך האָב געהאַט צוליב די פעסטגעשטעלטע גרעניצען, האָט יאָפּע אויסגערופען:

— אָבער, ה' פּרעזעס, מיט מיר איז געווען ערגער, ווייל מיך האָט מען אין ווציק (אַלרוסישען אויספיהר-קאָמיטעט) אָנגערופען „פּאָליטיש יונגעל", וועלכען דאָמבּסקי האָט געפיהרט אין באַד אַריין.

ווען כ'האָב געהאַט אַ שטרייט מיט דער דעמאָלדיגער רעגירונג וועגען קומען פון אַ סיים-דעלעגאַציע קיין ריגע אויף די ענטגילטיגע אונטערהאַנדלונגען און ווען צוליב'ן אַנזאָג, אַז אַזאַ דעלעגאַציע וועט קומען, האָב איך מודיע געווען, אַז איך רעזיגניר פון פערבלייבען פאָרזיצער פון דער פּוילישער דעלעגאַציע, האָט מיך יאָפּע פּריוואַט צוגערעדט איך זאָל נישט רעזיגנירען, מאָטיווירענדיג דאָס אויף פאָלגענדען אופן:

— ווען איהר וועט רעזיגנירען, וועל איך אויך זיין געצוואונגען צו טון דאָסזעלבע, ווייל איך וויל שוין מיט עמיצען אַנדערש פון דער פּוילישער זייט נישט פיהרען די אונטערהאַנדלונגען פון אָנהויב אָן. אָדער — סיי איהר, סיי איך וועלען מיר באַנקראָטירען אַלס שעפער פון שלום! אויף מיין אָרט קאָן קומען עפּעס אַ פּלוידערער (דאָס איז געווען אַ וואונק אויפ'ן אַדרעס פון דאַנישעווסקי'ן!). און כדי צו בערעכטיגען מיין דימיסיע, וועט ער אייך דיקטירען נייע, אַ סך ערגערע שלום-בעדינגונגען און איהר וועט זיי מוזען אָננעהמען, ווייל צוליב אַ פּאָר טויזענד קוואַדראַט קילאָמעטער לאַנד. וועט איהר קיין נייעם קריג נישט פיהרען, בפרט, ווייל מיר געפינען זיך איצט אין אַ ווייט בעסערער לאַגע, ווי מיט אַ פּאָר חדשים צוריק. און דער דער נייער פאָרזיצער פון דער פּוילישער דעלעגאַציע וועט אָט די בעדינגונגען אָננעהמען און אין פּוילען וועט מען איהם נאָך האַלטען פאַר אַ העלד, וואָס האָט געראַטעוועט דאָס פאָטערלאַנד פון אַ נייעם קריג.

ווי בעקאַנט, איז דער קריזיס אויף די אָמטען פון די דעלעגאַציע-פאָרזיצערס אויסגעמיטען געוואָרען, ווייל די דעפּוטאַטען זענען קיין ריגע נישט געקומען.

נישט קוקענדיג אויף דער זעלבסטבעהערשונג און דער רוהיגקייט, האָבען יאָפּעס נערוועז אָפט נישט אויסגעהאַלטען די געשפּאַנטע אָנשטרענגונג פון די שלום-אונטערהאַנדלונגען. נאָך אַזעלכע שטורמישע זיצונגען איז יאָפּע טיילמאָל קראַנק געווען צו עטליכע טעג. צו אַזאַ דראַמאַטישער סצענע איז איינמאָל געקומען ביים סאַמע סוף פון די אונטערהאַנדלונגען — וועגען אומקעהרען די פּוילישע היסטאָרישע חפצים. מצד רוסלאַנד האָט דעם דאָזיגען ענין פערטיידיגט דער אַקאַדעמיקער אָלדענבורג, נישט קיין קאָמוניסט און דערפאַר טאַקע אַ זעהר נישט-נאָכגיביגער.

ווען אונזערע עקספּערטען האָבען פאָרמולירט די פּוילישע פאָדערונגען, האָט אָלדענבורג, אַנ'אויפגערעגטער, אויסגערופען הויך:

— דערויף וועט רוסלאַנד קיינמאָל נישט מסכים זיין!

— צום גליק — האָב איך געזאָגט — האָט איהר איצט גאָרנישט צו זאָגען אין נאָמען פון רוסלאַנד.

— נו, וועלען שפּילען די האַרמאַטען!

— האָט זיך אָנגערופען יאָפּע.

— גוט — האָב איך געענטפערט — אָבער לכל הפחות וועט אונזער פאָלק וויסען פאַר וואָס עס שלאָגט זיך; אַז די דעמאָקראַטישסטע, ווי זי רופט זיך, רעגירונג פון פּויערים און אַרבייטער וויל נישט אומקעהרען דעם פּוילישען פאָלק, די אוצרות, וועלכע ס'האָט אַמאָל צוגעגנב'עט יעקאַטערינע און אַנדערע צאַרען.

אויף מיין פאָרשלאַג איז די זיצונג געשלאָסען געוואָרען און ס'איז נישט בעשטימט געוואָרען קיין טערמין פון דער נאָהענטסטער זיצונג. דאָס איז שטענדיג געווען אַ צייכען, אַז די לאַגע איז זעהר אָנגעשטרענגט.

אויפ'ן צווייטען טאָג האָבען מיר אָבגעהאַלטען אַ געשפּרעך מיט יאָפּע'ן אונטער פיער אויגען, אפילו די סעקרעטאַרען זענען דערביי נישט געווען. יאָפּע האָט אַקצעפּטירט די פּרינציפּיעלע פאָדערונגען פון פּוילען און אָלדענבורג האָט אויף די ווייטערדיגע זיצונגען מעהר נישט גענומען קיין וואָרט.

ווייל יאָפּע האָט אויפריכטיג געשטרעבט צו שלום מיט פּוילען!

יודיש-אוקראַינישע בעציהונגען און דער שוואַרצבאַרד-פּראָצעס

אַנ'אַרטיקעל פון א. רעוואוצקי.

געוו. יודישער מיניסטער אין אוקראַינע.

ס'איז גאַנץ פערשטענדליך, אַז דעם דורכשניטליכען יודישען לעזער איז שווער זיך פונאַנדערצוקלייבען אין די פּאָליטישע אונטערשידען, וואָס זענען פאַרהאַן צווישען די אוקראַינער: פאַר איהם ערשיינען זיי אָפט אַלס איין גרויסע מאַסע, אַלס איין „פאָלק פון פּאָגראָמשטשיקעס". דאָס איז פּונקט אַזוי נאַטירליך, ווי דער פאַקט, וואָס פיל גאַנץ אָרענטליכע קריסטען מיינען בשלמות אַז יודען זענען אַ געשלאָסענער „קאָהאַל" וואָס איז סאָלידאַריש אויף הונדערט פּראָצענט אין זיינע בעציהונגען צו דער אויסערליכער וועלט...

מיר ווייסען נישט, אויף ווי ווייט איז דאָס אוקראַינישע פאָלק געווען פאָלשטענדיג סאָלידאַריש אין זיין בעציהונג צו די פּאָגראָמען פון באָגדאַן כמעלניצקי. ס'איז מעגליך, אַז אין 17-טען יאָהרהונדערט האָבען די אוקראַינישע מאַסען, וואָס האָבען נאָך געשטעקט אין צושטאַנד פון פולשטענדיגער באַרבאַריי, אַלע, ווי איינער, געלעכצט נאָך יודישער בלוט. בעת די פּאָגראָמען פון 1919—1920 איז דאָס אָבער שוין נישט געווען אַזוי: די אַלע עדות פון פּראָסקוראָוו, דערצעהלען. למשל, אַז די אָרטיגע אוקראַינישע בעפעלקערונג האָט זיך נישט בעטייליגט אין דער שחיטה, וואָס איז אונטערגענומען געוואָרען דורך די ענטמענשטע סימאָסענקאָ'ס קאָזאַקען, און אַז איהרע פיהרער האָבען אפילו בעת דעם פּאָגראָם זעלבסט ענטשידען געגען איהם פּראָטעסטירט. ס'איז אמת, אַז אפילו אין פּעטלוראַ'ס פּאָגראָמען האָט זיך בעטייליגט דער רוב מנין און רוב בנין פון דער אָרטיגער פּויערישער בעפעלקערונג ס'איז אָבער אויך אמת, אַז אין פיל פּאַלען האָבען אָרטיגע פּויערים צוזאַמען מיט יודען אפילו מיט געוועהר אין דער האַנד זיך ענטקעגענגעשטעלט די פּאָגראָמירענדע באַנדעס. זענען געווען אָפיצירען און סאָלדאַטען, וואָס זענען אַוועק פון זייערע פּאָסטענס, ווייל זיי האָבען נישט געקענט אונטעטיג צוזעהן, ווי מען מאַטערט און קוילעט אונשולדיגע מענשען

אויף אַזאַ אופן האָט דער שוואַרצבאַרד פּראָצעס דערגרייכט אַ דאָפּעלטען צוועק פון איין זייט האָט ער ענטפּלעקט פאַר דער וועלט דאָס שרעקליכע בילד פון די אוקראַינער פּאָגראָמען און פעסטגעשטעלט איינמאָל פאַר אַלע מאָל די פערברעכערישע פעראַנטוואָרטליכקייט פון פּעטלוראַ און זיינע נאָהענטסטע מיטהעלפער. פון דער אַנדערער זייט האָט ער אָבער צושטערט די לעגענדע וועגען דער הונדערט פּראָצענטיגער סאָלידאַריטעט פון אוקראַינישען פאָלק, וועגען זיין פולשטענדיגער נאַציאָנאַלער אחריות פאַר די פּאָגראָמען. די ביידע רעזולטאַטען זענען פּאָזיטיוו און פרוכטבאַרענענד. די אומפּאַרטייאישע פעסטשטעלונג פון פּעטלוראַ'ס שולד וועט צוערשט „פּריטשמעלען", אָבער דערנאָך צווינגען פערטראַכטען זיך די טיילען פון דער אוקראַינישער אינטעליגענץ, וואָס האָט נאָך נישט איינגעזעהען דעם גאַנצען שאָדען, וועלכען זייער אייגענע נאַציאָנאַלע בעוועגונג ליידעט פון די פּאָגראָמען און שחיטות. די צושטערונג פון דער אוקראַינישער „פּאָגראָם-סאָלידאַריטעט" וועט פון איהר זייט אויפּאַקערען אין די יודישע פאָלקס-מאַסען דעם נייטיגען באָדען פאַר אויסגעבעסערטע יודיש-אוקראַינישע בעציהונגען.

איינער פון פּעטלוראַ'ס אַדיוטאַנטען האָט געהאַט אויפ'ן פּראָצעס די נאַרישע חוצפּה צו בעהויפּטען, אַז יודען וועלען אַמאָל נאָך שטעלען אַ דענקמאָל זיין דערשאָסענעם שעף. דאָס איז, נאַטירליך, לעכערליך. יודען וועלען אַמאָל טאַקע נאָך אויפשטעלען אַ דענקמאָל פאַר אַנ'אוקראַינער. דאָס וועט אָבער זיכער זיין נישט פּעטלוראַ, נאָר דער וועניג בעקאַנטער פּראָסקוראָווער דיאַקאָן קאָטשעראָווסקי, וועלכער נישט קוקענדיג אויף די וואָרנונגען פון סימאָסענקאָ'ס אָפיצירען, האָט זיך אַוועקגעשטעלט פאַר'ן שעכטענדען קאָזאַקישען המון מיט אַ צלם אין דער האַנד און איז פאַר זיינע מוסר-רייד דער'הרג'ט געוואָרען אויפ'ן אָרט. און אויב פּראָסקוראָווער, אויב אוקראַינער יודען וועלען אַמאָל זאַמלען געלד פאַר אַזאַ דענקמאָל, וועלען דיזעלבע יודען פון אַ גאַנץ יאָהר, וואָס האָבען געגעבען גראָשענס פאַר שוואַרצבאַרד'ס פערטיידיגונג, זיין די ערשטע זיך אויף דעם אָפּצורופען. זיי וועלען מיט אַזאַ דענקמאָל בעעהרען נישט נאָר דעם פּראָסקוראָווער דיאַקאָן, נאָך די הונדערטער מעהרסטענס אונבעקאַנטע אוקראַינער, וואָס האָבען אין יענע שווערע טעג דערפיהלט די חרפּה, וואָס עס לעגט זיך אויף זייער פאָלק און פערטיידיגט זיין כבוד אויף אַ פיל ריכטיגערען אופן. איידער פּעטלוראַ'ס מקורבים, וואָס האָבען פערדעקט און פערדעקען עד היום זיינע פינסטערע טאַטען. בלויז אַזאַ דענקמאָל וועט קענען זיין אַ סימבאָל פון בעסערע יודיש-אוקראַינישע בעציהונגען, אַ סימבאָל פון פערשטענדיגונג און פערצייהונג.

מיר האָבען געזיגט. דער שוואַרצבאַרד פּראָצעס איז געווען אַ גרויסער מאָראַלישער נצחון, אַ נצחון פון אמת און היסטאָרישער גערעכטיגקייט. מיר וועלען נישט אויסנוצען אונזער נצחון צוליב נקמה. מיר זענען שטענדיג גרייט אויפצונעהמען אוקראַינישע הענד, וואָס וועלען זיך אויסציהען צו אונז אַלס צייכען פון שלום, נאַטירליך, טאָרען דאָס נישט זיין קיין הענד, וואָס זענען בעפלעקט מיט יודיש בלוט. אָבער אַלע איבעריגע דאַרפען אויפגענומען ווערען אינ'ם גייסט פון פערגעסען און פערצייהען.

פון יודישער זייט דאַרף קיין מניעה נישט זיין, אויב דער אַנדערער זייט וועט זיין אויפריכטיג אין זיין פערלאַנג צו שלום. מיר האָבען געהאַט אַ גרויסען נצחון, און מעגען איצט זיין גרויסמוטיג.

מיט איין וואָרט,—דער שוואַרצבאַרד פּראָצעס האָט געהאָלפען אויסצולייטערן און אויסצובעסערן די יודיש-אוקראַינישע בעציהונגען. (מ. זש.)

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go maja 16, tel. 11-48
אינערליכע- און קינדער - קראַנקהייטען.
נעמט-אָן פון 7—8, זונטאָג פון 3—4.

Dr. Z. Rakowski
ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז.
און לונגען-קראַנקהייטען.
קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9, טעלעפאָן 31-87
נאָרמאַלשטונדען פון 12—2 און פון 5—7.
נעמט אויך אָן אין לעטשניצע וגעוושער 17
פון 10—11 און נ.מ. פון 3—4.

Dr. med. M. GLAZER
ul. ZIELONA Nr. 6
טעלעפאָן 40-45
הויט-און ווענערישע קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 8—9, 12—2 און 7—8 אָוו.

Dr. med H. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32-41
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מע-נער-געשלעכט קראַנקהייטען. מיט הילדונגס-קאָנטראָל
לאַמפּען (הער-אויספאַל).
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוועגד

לאדז
22 נאָוועמבער 1927

דאס לאדזער לעבען

לאדז
22 נאָוועמבער 1927

22 דינסטאָג כז מרחשון תרפ"ח	נאָוועמבער
	זון-אויפגאנג 7.02
	זון-אונטערגאנג 3.40
	לענג פון טאָג 10.11

עלענד, היימלאָז און גייסטיג קראַנק.

א שוידערליכע טראגעדיע פון א 50-יעהריגען לאדזער יוד.

באַרמהערציגע מענשען רופט זיך אָפּ!

אויף נאָוואָמיעסקא 34 וואַלגערט זיך אַרום שוין זינט עטליכע יאָהר, אַן עלענדער יוד, אַ היימלאָזער, אַ הונגעריגער און דערצו אַ גייסטיג-קראַנקער. זיין אָרט איז אויף די טרעפּען, אויפ'ן בוידעם.

אַזוי לאַנג ווי עס איז געווען וואַרים, האָט זיך דער עלענדער, אומגליקליכער קראַנקער נישט אַנגעזעהן אין הויז, אין די לעצטע טעג אָבער, ווען עס האָט זיך געמאַכט ווינטער, בעזונדערס נעכטען, ווען עס האָט געכאַפּט אַ שטאַרקע פראָסט, האָט זיך דער עלענדער היימלאָזער גענומען וואַרפען אין די אויגען די אָרטיגע שכנים.

אין הויז האָט זיך געמאַכט אַ שטיקעל טומעל, שכנים האָבען זיך גענומען בעראַטען, וואָס צו טוהן מיט דעם אומגליקליכען, ווי קאָן מען דאָס ביי אַזאַ פראָסט לאָזען ליגען אויפ'ן בוידעם אַ לעבעדיגען מענשען. דאָס רחמנות איז דאָך גרויס. נאָר רחמנות אַהין, רחמנות אַהער און — דער עלענדער ליגט ווייטער אויפ'ן בוידעם.

וועגען דאָזיגען אומגליקליכען האָט מען אויך אַלאַרמירט אונזער רעדאַקציע. מיר האָבען גלייך אַהין דעלעגירט אונזער מיטאַרבייטער, וועלכער האָט דאָרט פעסטגעשטעלט אַ שוידערליך בילד.

אַ 50 יעהריגער יוד, אַן אָפּגעריסענער, זיצט איינגעקאָרטשעט אויפ'ן בוידעם, נעבען אָפענעם פענסטערל, ציטערט פאַר קעלט.

ווער איז דער דאָזיגער מענש? אונזער מיטאַרבייטער האָט פעסטגעשטעלט פאָלגענדע טראַגישע פאַמיליען-געשיכטע:

דער קראַנקער היימלאָזער הייסט משה לייב קאַפּלאָוויטש אַ געבוירענער אין סטריקאָוו. ווען ער איז נאָך געווען אַ יונגער שעהנער בחור האָט זיך אין איהם פערליבט דעם סטריקאָווער שוחט'ס טאָכטער, איז דער בחור אָבער געווען אַ שניידער, האָט דעם מיידעל'ס פאָטער, דעם שוחט, נישט געפּאַסט קיין שניידער פאַר אַן אֵיידעם. נאָר ליבע איז ליבע און דאָס פּאָרל האָט מיט מזל התונה געהאַט.

משה לייב האָט געפיהרט אַ שניידער-ווערקשטעל, אין וועלכע עס האָבען געאַרבייט אַרום 20 געזעלען.

האָט איהם אָבער געצויגען אין דער גרויסער ברייטער וועלט אַריין, און מיט איינמאָל האָט דאָס פּאָרפּאָלק בעשלאָסען צו פאָהרען זוכען גליק. האָבען זיי ליקווידירט דעם ווערקשטאַט און געפאָהרען קיין ענגלאַנד.

דאָס מזל האָט דערווייל געשפּילט אויך דאָרט און אין לאָנדאָן האָט זיך משה לייב מיט זיין פרוי גאַנץ גוט איינגעאָרדענט, געלעבט בשלום אַזוי לאַנג ביז... דאָס אומגליק איז געקומען. און געקומען איז דאָס אומגליק פון אַן'אומגעריכטער זייט.

איינמאָל האָט מען משה לייב'ן מודיע געווען אָנאָנים, אַז זיין ווייב פערראַט איהם, ער האָט דעם קלאַנג נאָכקאָנטראָלירט און פעסטגעשטעלט דער פרוי'ס שולד.

משה לייב איז געוואָרען אַ צעטומעלטער. דאָס האָט אויף איהם אַזוי שטאַרק געווירקט, אַז ער איז אַראָפּ פון זינען.

זיין פרוי האָט איהם אין זיין אומגליק נישט פערלאָזט, זי האָט איהם אַריינגעגעבען אין איינע פון די בעסטע לאָנדאָנער הייל-אַנשטאַלטען און אין אַ פּאָר חדשים אַרום איז איהם בעדייטענד בעסער געוואָרען ער האָט אַפילו ווידער אָנגעהויבען אַרבייטען, אָבער שוין נישט רעגולער, ווייל זיין גייסטיגער צושטאַנד איז נישט געווען גאַנץ נאָרמאַל.

די פרוי האָט זיך אַדורכגעשריבען מיט די קרובים פון סטריקאָוו און פון לאָדז, און די קרובים זענען געקומען צום הסכם, אַז עס וועט גלייכער זיין מען זאָל משה לייב'ן ברענגען קיין לאָדז, וואו מען וועט איהם קענען שנעלער אויסהיילען.

די פרוי האָט פערקויפט איהר געשעפט אין לאָנדאָן און מיט אַ היבש ביסעל געלד און מיט דעם קראַנקען מאַן איז זי צוריקגעקומען קיין לאָדז מיט 16 יאָהר צוריק. די האָפנונגען האָבען אָבער פערפיהרט, דעם קראַנקען אין לאָדז איז נישט נאָר בעסער נאָר נאָך ערגער געוואָרען. די פרוי האָט זיך אָפּגעמוטשעט מיט איהם נאָך איינציגע יאָהר און לסוף מיט 5 יאָהר צוריק בעקומען פון איהם אַ גט, נאָכדעם פערקויפט ראָס ביסעל ציהרונג, וואָס זי האָט נאָך געהאַט און אַוועק קיין פראַנקרייך. דעם מאַן האָט זי געלאָזען אין לאָדז, לכתחילה האָט מען נאָך אויף משה לייב'ען השגחה געגעבען. מיט דער צייט אָבער האָבען די קרובים און פריינד זיך אָפּגעריקט פון איהם, אַ טייל זענען אויך אַוועקגעפאָהרען, דער קראַנקער

איז געבליבען אַליין—אויף דער גאַס און אַזוי בלאָנקעט ער זיך אַרום איבער לאָדז עלענט און קראַנק, נאַקעט און באָרוויס, הונגעריג און שלעפעריג. ער האַלט זיך אויף אין הויף אויף נאָוואָמיעסקע 34, ער שלאָפט דאָרט אויף די טרעפען, אויפ'ן בוידעם און ציטערט מיט אַלע אברים פאַר קעלט.

מיט דעם אומגליקליכען משה-לייב האָט זיך געהאַט פעראינטערעסירט די פאַמיליע קאַלינסקי פון פּאָדזשעטשנע 6, וועלכע האָבען איינינע מאָל געשריבען צו דער גע'גט'ער פרוי קיין פראַנקרייך וועגען דער לאַגע פון איהר געוועזענעם מאַן. די פרוי האָט זיך אָבגערופען און כאָטש, ווי זי שרייבט, איז זי אַליין אויך שטאַרק פעראָרימט, און לעבט דערפון, וואָס זי פערקויפט פּרוכטען ביים פּאָרט, האָט זי דאָך אָבגעריסען פון מויל און אַהערגעשיקט דעם אומגליקליכען עטליכע מאָל צו איינינע הונדערט פראַנק נאָר איצט, ווי מיר זעהן, האָט זיך משה לייב'ען זעהר ביטער אויסגעשפּילט, אַן עלענדער, אַ פערלאָזענער, אָהן אַ היים, אָהן קרובים, קראַנק און צעבראָכען וואַלגערט ער זיך איצט אויפ'ן בוידעם, הונגערט און פריהרט.

וועט זיך ווער פעראינטערעסירען מיט דעם דאָזיגען שוידערליכען אומגליקליכען? מיר ווילען האָפען, אַז עס וועלען זיך נאָך געפינען באַרמהערציגע מענשען, ביי וועלכע דער ביטערער גורל פון דעם קראַנקען היימלאָזען וועט געפונען אַ וואַרימען אָפּקלאַנג און מען וועט זיך פעראינטערעסירען מיט איהם.

רעגיסטראַציע פון יאהרגאַנג 1907.

די מיליטעריש - פּאָליצייאישע ביוראָ ביים מאַגיסטראַט טיילט מיט, אַז אַלע יונגע-לייט פון יאָהרגאַנג 1907 דאַרפען איצט פערזענליך זיך רעגיסטרירען אין לאָקאַל פון מיליטעריש-פּאָליצייאישען ביוראָ (טראַוגוטאַ 10) פון 8 פריה ביז 3 נאָכמיטאָג, שבת פון 8 פריה ביז האַלב 2 בייטאָג.

היינט, דינסטאָג, די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3. פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען-נעמען פון P ביז Sz.

מאָרגען, מיטוואָך, די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען-נעמען פון T ביז Z.

רעזערוויסטען-קאָנטראָלע.

מאָרגען, דינסטאָג, דעם 22-טען ה.ח. די, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון פּ. ק. או. I (פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט 2, 3, 5, 8, 9 און 11). יאָהרגאַנג 1892 אויף קאָנסטאַנטינער 62 (קאַשאַרען פון 31 פּולק).

יאָהרגאַנג 1901 מיט די פאַמיליען-נעמען אויף לעשנאָ 7/9 (קאַשאַרען פון 28 פּולק.)

די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון פּ. ק. או. II יאָהרגאַנג 1892 אויף קאָנסטאַנטינער 81 (קאַשאַרען פון 4. סאַניטאַרען באַאָן).

יאָהרגאַנג 1901: פּאָליציי - קאָמיסאַריאַט 14 מיט די פאַמיליען-נעמען R ביז Z אויף לעשנאָ 7/9 (קאַשאַרען פון 28-טען פּולק).

די קאָנטראָל-קאָמיסיעס הויבען זיך אָן פּינקטליך 9 אין דערפריה.

מיניסטער סקלאַדקאָווסקי אָפּגעזאָגט די הוספה פאַר די שטאָטישע אָנגעשטעלטע.

(ס) קיין לאָדז איז צוריקגעקומען די דעלעגאַציע פון שטאָטישע אָנגעשטעלטע, וועלכע האָט אינטערווענירט ביים אינערן-מיניסטער סקלאַדקאָווסקי וועגען אַנערקענען פאַר די שטאָטישע אָנגעשטעלטע אַ הוספה פון זייער געהאַלט אין דער הויך פון 25 פּראָצענט. דער מיניסטער האָט ערקלערט, אַז די פּאָסטולאַטען פון די שטאָטישע אָנגעשטעלטע קענען איצט נישט נאָכגעגעבען ווערען, ווייל צו דעם וואָלט מען ערשט געדאַרפט די הסכמה פון סיים, וועלכער האָט פעסטגעשטעלט די געהאַלטען פון די שטאָטישע אָנגעשטעלטע אין דער זעלבער הויך, וואָס די מלוכה-אָנגעשטעלטע.

אַ פּאָסט-אָפּטיילונג אויף באַלוט.

ווי מיר דערוויסען זיך קלויבט זיך די דירעקציע פון פּאָסט און טעלעגראַף צו עפענען אַ פּאָסט-אָפּטיילונג אויף באַלוטער מאַרק. עס פעהלט נאָר אַ לאָקאַל דערצו. צו דעם צוועק האָט די דירעקציע בעשלאָסען צו פערעפענטליכען אַ קאָנקורס אויף אַן'ענטשפּרעכענדען לאָקאַל.

„לינת-הצדק".

די גאַסען - זאַמלונג לטובת „לינת-הצדק" וואָס האָט געזאָלט היינט פאָרקומען איז אָבגעלעגט געוואָרען אויף אַן'אונבעשטימטער צייט.

דער מאָרד פון פּיאָנטקער סוחר מרדכי מיהלשטיין

רויב אָדער נקמה. — אַרעסטירט פערדעכטיגע און זיי בעפרייט.

ווי מיר האָבען געמאָלדען אין זונטאָג'דיגען נומער פון „נייעם פאָלקסבלאַט" איז אויפ'ן וועג זגערזש—פּיאָנטעק געפונען געוואָרען אַן'ערמאָרדעטער דער פּיאָנטקער יוד, דער 48-יעהריגער מרדכי מיהלשטיין.

מיר דערוויסען זיך נאָך פאָלגענדע פּרטים. דער ערמאָרדעטער איז געפונען געוואָרען 3 קילאָמעטער הינטער פּיאָנטעק. אין דער פּאָליציי האָבען וועגען דעם געמאָלדען דער קריסטליכער קצב יאַוואָרסקי מיט זיין שותף אַ הונט-שלעגער, וועלכע זענען געקומען צו פאָהרען מיט זייער פוהר פון זגערזש. דאָס איז געווען פרייטאָג אַרום 1 אַ זייגער ביי-טאָג.

די פּיאָנטקער פּאָליציי האָט וועגען דעם מיטגעטיילט דער לענטשיצער סטאַראָסטוואָ, וועלכע האָט פון איהר זייט אַרויסגעשיקט אַן'אויספאָרשונגס-קאָמיסיע. דער דאָקטאָר האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער מאָרד איז פאָרגעקומען אויף אַן'אַכזריות'דיגען אופן. דער'הרג'עט האָט

מען איהם מיט אַ טעמפּ געווער, ביידע אויגען זענען געווען אויסגעהאַקט, איין האַנד איז געווען אין צוויי ערטער צובראָכען. ביים ערמאָרדעטען איז אויך געווען אויסגעריסען אַ האַלבע באָרד.

די ערשטע אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז מיהלשטיין איז פרייטאָג אינדערפריה אַרויסגעגאַנגען פון זיין שוואָגער ראָזענפעלד אין לאָדז, קאָשטשעלנאַ 5 און געהאַט ביי זיך 4 זלאָטעס און אַ קליין-פּעקעל שניט-סחורה. די 4 זלאָטעס האָט מען ביי דעם ערמאָרדעטען געפינען. ס'איז אָבער נישט געווען דאָס פּעקעלע שניט-סחורה, און אַ טעפּעל שמאַלץ, וואָס מיהלשטיין האָט מיט זיך געהאַט.

די ערשטע שפּורען האָבען דערפיהרט צום אַרעסטירען טאַקע דעם אויבענדערמאָנטען יאַוואָרסקי מיט זיין שותף. ווי עטליכע עדות האָבען ערקלערט, האָט יאַוואָרסקי, אַ בעקאַנטער שונא ישראל, שטענדיג זיך געטשעפּעט צו מיהלשטיין און מיט עטליכע וואָכען צוריק האָט ער צוזאַמען מיט זיין שותף אויסגעציפּט ביי מיהלשטיין די באָרד אויף דעם זעלבען אופן, ווי מ'האָט איצט דאָס בעמערקט ביים ערמאָרדעטען.

אַן'אַנדער עדות האָט דערצעהלט, אַז ער האָט געזעהען ווי מיהלשטיין האָט זיך פרייטאָג הינטער זגערזש אויפגעזעצט אויף דער פוהר אויף וועלכער ס'זענען געזעסען יאַוואָרסקי מיט זיין שותף, כדי צוזאַמען צו פאָהרען קיין פּיאָנטעק.

די אַרעסטירטע האָבען אָבער געלייקענט שטיין און ביין. און צוליב'ן פעהלען פון גרינדליכע בעווייזען זענען זיי דערווייל בעפרייט געוואָרען.

זונטאָג איז פאָרגעקומען די לויה פון מיהלשטיין'ען. אין דער לויה האָט אַנטייל גענומען דאָס גאַנצע שטעדטעל. יודען און אויך קריסטען. די קריסטליכע בעפעלקערונג איז אויך שטאַרק אויפגעבראַכט צוליב דעם שרעקליכען מאָרד איבער דעם אונשולדיגען יודען און מ'בעמיהט זיך צו ענטדעקען די עקעלהאַפטע מערדער.

אַ קרבן פון קאָרטען-שפּיל

אַריינגעפאַלען אין דער נעץ פון קאָרטען-שפּילער און פערשפּילט פרעמד געלד.

(:) מיט עטליכע טעג צוריק האָט די קויהלען-געזעלשאַפט פון פּושעיאַוד 62 געמאָלדען דער פּאָליציי, אַז זייערס אַן'אָנגעשטעלטער הוגא דענס האָט פערכאַפּט 8000 זלאָטיס און איז נעלם געוואָרען.

די פּאָליציי האָט אַ געוויסע צייט נישט געקענט כאַפּען דעם דעפראַודאַנט ווייל ער האָט זיך אויסבעהאַלטען, נעכטען האָט די פּאָליציי זיך דערוואוסט, אַז דענס איז אין לאָדז, ער איז תיכף אַרעסטירט געוואָרען און אָפּגעשטעלט

D^r. PRYBULSKI
זאַוואַדזקאַ 1, טעל. 25-38.
ווענעריטע און האָר-הויט-קראַנקהייטען. טעגליכע, בעהאַנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האָר-אויספאַל). רענטגען-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 9—1 און; פון 4—8 אָוו.;
דאַמען פון 4—5 נאָכמ.
ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

געוואָרען אין אויספאָרשונגס-אַמט. דענס האָט זיך מודה געווען אין צונעהמען דאָס געלד, ער האָט אָבער ערקלערט אַז ער איז געפאַלען אַלס קרבן פון אַ באַנדע קאָרטען-שפּילער, וועלכע האָבען איהם אַריינגעצויגען אין זייער נעץ און געשפּילט מיט איהם אין „ניינטעל", אַזוי אַרום האָט דענס פערשפּילט די גאַנצע 8000 זלאָטעס.

אַרבייטער דירה קאָאָפּעראַטיוו פאָרויס

שבת, דעם 26. נאָוו. 10 אַ זייגער פאַרמיטאָג קומט פאָר אין זאַל אימפּעריאַל זאַוואַדזקאַ 16

אַ מיטינג

— — אויף דאָס טעמע: — —

„די וואוינונגס-נויט אין לאָדז און דער נייער שטאָט-ראַט"

רעפערירען וועלען די חברים:

משה קאַרפּעל, ד"ר שיפּמאַן (ראַטמאַן) און ע. וואָלינסקי.

בילעטען צו בעקומען פון מיטוואָך אין אַלע פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען, אין די קאָאָפּעראַטיוו-געוועלבער „האַמער" צום פרייז פאַר מיטגלידער 30 גראָשען און פאַר אַרבייטסלאָזע 20 גראָשען, אַלע אַנדערע צום פרייז פון 40 גראָשען אין קאַפע „צענטראַל" (פּעטריקאָווער 48).

אין די אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(•) היינט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: מ. עפּשטיין, (פּיעטרקאָווער 225); מ. באַרטאָשעווסקי, (פּיעטרקאָווער 95); מ. ראָזענבלום, ציגעל-נאַס 12); גאָרפיין, (חסכאָדניאַ 54); [illegible] קאָפּראָווסקי, (נאָוואָמיעסקאַ 15).

„ארדט“
אַרטיסטישער רעוויו און קאַמער-טעאַטער
אונטער דער לײטונג פון
מ. בראָדערזאָן
און ר. ראָזענטאַל

ווייסער זאַל פון
„מאַנטיפּעל“
זאַכאַדניאַ 43.

היינט פּרעמיערע

פון 2. גרויסען פּראָגראַם א. נ.:
„די מיזינקע אויסגעגעבען“
אָנהויב פּונקט 9 אַ זייגער אין אָוונד.

בילעטען צו בעקומען אין דער קאַסע פון טעאַטער פון 5 אַ זייגער אָן.

א פאבריקאנט, וועלכער נעמט שטיצע אלס ארבייטסלאָזער.

(§) א געוויסער שלמה וואָלף זעץ (ניי-ציגעל גאַס 37) איז שוין אַ לענגערע צייט פערעגיסטרירט אַלס אַרבייטסלאָזער אין אַרבייטסלאָזען פאָנד און בעקומען אונטערשטיצונג 50 זלאָטעס אַ חודש.

ווען זעץ איז נעכטען געקומען אין אַרבייטסלאָזען פאָנד אָפּנעהמען זיין אונטערשטיצונג, האָט איהם פּלוצים איין אַרבייטער פון דער רייה דערקענט און אָנגעוויזען אויף איהם אַלס אויף אַן אינהאַבער פון אַ פאַבריק און הוטען-געשעפט אויף פּיעטריקאָווער 32.

די אויספאָרשונג האָט בעוויזען, אַז די רעוועלאַציע פון דעם אַרבייטער איז אַן'אמת און זעץ איז צוגעצויגען געוואָרען צו פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר אויסנוצען אונגעזעצליך דעם אַרבייטס-לאָזען-פאָנד.

קאנטאר סיראָטא ברענגט א גרוס פון לאָדזער „הזמיר“-דיריגענט ה' זילבערץ.

זונטאָג איז פון דאַנציג געקומען קיין וואַרשאָ, דער געוועזענער אויבער-חזן פון דער טלאָמאַצקער סינאַגאָגע ה' גרשון סיראָטאַ, וועלכער האָט עטליכע חדשים פערבראַכט אין אַמעריקאַ.

אין אַ געשפּרעך האָט ה' סיראָטאַ איבערגעגעבען, אַז ער וועט אין וואַרשאָ פערברענגען בערך אַ חודש צייט און ערלעדיגען פערשידענע ריין-פּריוואַטע אָנגעלעגענהייטען. ער האָט נישט בדעה צו פערנעהמען אין וואַרשאָ קיין שום חזנות-אַמט. אין אַמעריקאַ האָט מען געוואָלט מיט איהם אָבשליסען אַ דויערנדען קאָנטראַקט אויף פופצעהן טויזענד דאָלאַר אַ יאָהר, אָבער צוליב דעם וואָס ער קאָן נישט די גאַנצע פאַמיליע אַריבערנעהמען מיט זיך קיין אַמעריקאַ, האָט ער זיך פון אַזאַ קאָנטראַקט אָבגעזאָגט.

נאָמדעם ווי ה' סיראָטאַ וועט רעגולירען זיינע פאַמיליען-אָנגעלעגענהייטען אין וואַרשאָ, וועט ער אויף חנוכה אַרויספאָהרען קיין לאָנדאָן, וואו ער איז איינגעלאַדען געוואָרען אויף העכער 3 חדשים צייט פון לאָנדאָנער „ועד הקהלות“ (באָרד אָף דעפּיוטיס). די הכנסה איז בעשטימט פאַר'ן יודישען שפּיטאָל און דעם בית-יתומים אין לאָנדאָן.

נאָך זיין בעזוך אין לאָנדאָן וועט ה' סיראָטאַ פאָהרען צוריק קיין אַמעריקאַ, וואו ער האָט שוין אָבגעשלאָסען אַ קאָנטראַקט מיט אַ גרויסער שוהל אין ניו-יאָרק דערווייל אויף אַ יאָהר צייט. ה' סיראָטאַ האָט אויך אין אַמעריקאַ געהאַט איינינגע ראַדיאָ-קאָנצערטען און די אַלגעמיינע קריטיק האָט זיך זעהר גוט וועגען איהם אָפּגערופען.

ה' סיראָטאַ האָט געבראַכט אַ גרוס פון דעם בעקאַנטען געוועזענעם דיריגענט פון לאָדזער „הזמיר“ ה' זיינוויל זילבערץ, וועלכער אַרבייט מיט גרויס ערפאָלג ביים שאַפען נייע קאָמפּאָזיציעס פאַר דעם חזנים-פערבאַנד אין אַמעריקאַ.

אכזריות'דיגער מאָרד,

בערויבט און ערמאָרדעט 2 מענשען.

(§) מיט אַ פּאָר טאָג צוריק איז אין דאָרף פּאָראַדזשעוו, אונטער טורעק, פאָרגעקומען אַ רויב-מאָרד איבער'ן פּאָרפאָלק וואַוזשיניעץ און מאַריאַנאַ קלישיאַק.

די רויבער זענען אָנגעפאַלען אויף זייערע שלאָפענדיגע קרבנות, זיי ערמאָרדעט מיט אַ האַק ערנומען זייער גאַנץ האָב און גוטס און נעלם געוואָרען.

דעם מאָרד האָט מען בעמערקט ערשט אויפ'ן צווייטען טאָג און באַלד מיטגעטיילט דער פּאָליציי, וועלכע האָט אונטערגענומען אַ שטרענגע אויספאָרשונג, כדי צו ענטדעקען די מערדער.

אויך קאַלישער סוחרים

קלאָגען זיך אויף די שטייער-עקזעקוציעס.

(ס) שבת איז קיין לאָדז געקומען אַ סוחרים-דעלעגאַציע פון קאַליש, וועלכע איז צוזאַמען מיט דעפּ. ווישליצקי אַוועק צום פּרעזעס פון פינאַנץ-אַמט טאָוואַרניצקי און איהם פאָרגעשטעלט די קאַטאַסטראָפאַלע לאַגע פון די קאַלישער סוחרים, וועלכע ווערען בעזונדערס רואינירט צוליב די לעצטע פערשאַרפטע שטייער-עקזעקוציעס. דער פּרעזעס טאָוואַרניצקי האָט ערקלערט, אַז די שטייער-צאָהלער, וועלכע האָבען ביז איצט אַרויסגעוויזען אַ גוטען ווילען ביים איינצאָהלען די שטייערען קענען אויך ווייטער רעכענען אויף הנחות ביים איינצאָהלען די פערלעגענע שטייערען.

אוועקסעל-פעלשער פארן געריכט

(§) אין לאָדזער קרייז-געריכט איז נעכטען פאָרגעקומען דער פּראָצעס מיטן לאָדזער סוחר אַבראַהם פריידליך, וועלכער איז געווען בעשולדיגט אין פעלשען וועקסלען צו שאָדען דער פירמע א. י. מאַליניאַק.

פריידליך האָט אַ לענגערע צייט געקויפט סחורה אין דעם האַלץ-געשעפט פון א. י. מאַליניאַק (גדאַנסקאַ 39) און ערוואָרבען דעם צוטרוי פון דער פירמע. איינמאָל האָט פריידליך נעגעבען מאַליניאַק'ען וועקסלען אונטערגעשריבען דורך געוויסע פוקס, פּאַקמאַן און רייך. ווען עס איז געקומען דער טערמין צו צאָהלען די וועקסלען האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז נישט די פירמע און נישט דער אַדרעס, וועלכער איז אָנגעוויזען אויף די וועקסלען עקזיסטירען גאָר נישט.

מאַליניאַק האָט צוליב דעם צוגעצויגען פריידליכען צום געריכט.

דאָס געריכט האָט פער'משפּט פריידליכען אויף 3 חדשים טורמע.

פראָטעסט

פון אינטעלעקטועלע.

(ס) היינט קומט פאָר אַ קאָנפערענץ פון אַלע פעראיינען פון די אָנגעשטעלטע וועגען פּראָטעסטירען געגען דעם רעגירונגס-פּראָיעקט צו פעראייניגען לאָדז צו דער פויזנער עמעריטען-קאַסע. די בעשלוסען פון דער קאָנפערענץ וועלען מיטגעטיילט ווערען דער רעגירונג.

פון פיש-סוחרים-פעראיין.

אויף דער לעצטער פערזאַמלונג איז געוועהלט געוואָרען אַ נייע פערוואַלטונג: יודל לובאָכינסקי (פּרעזעס), מאָטעל קאַצשמאַרעק (וויצע-פּרעזעס), א. לובאָכינסקי (קאַסיר), נ. לייבאָוויטש (סעקרעטאַר), י. קרויזע און ט. פּלודווינסקי. קאַנדידאַטען: לייביש קרויזע, שלמה לייבאָוויטש. אין דער רעווידיר-קאָמיסיע: ל. קאַצשמאַרעק, וו. לובאָכינסקי

מעכאנישע בעקערייען.

(מ) דער פערבאַנד פון קאָנסום-קאָאָפּעראַטיוועז אין פּוילען, האָט פאָרגעלעגט דעם אינערן-מיניסטעריום אַן'אַלגעמיינעם פּלאַן וועגען פינאַנסירען דורך דער „באַנק-גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ“ דאָס אויסבויען מעכאַנישע בעקערייען אין די שטעט. אין דעם דאָזיגען פּלאַן איז פאָראויסגעזעהען אַ קרעדיט אויף אַ מעכאַנישע בעקעריי אין לאָדז, וועלכע דאַרף קאָסטען 500 טויזענד זלאָטיס.

דאָס אינערן-מיניסטעריום האָט זיך געווענדעט צו דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע און מאַגיסטראַט, אַז זיי זאָלען אַרויסזאָגען זייער מיינונג וועגען דעם דאָזיגען ענין.

אין די נאָהענטסטע טעג וועלען זיך די דערמאָנטע אינסטאַנצען בעשעפטיגען מיט דעם דאָזיגען ענין.

קראַנקען-קאַסע.

(§) נעכטען האָט מען אַרעסטירט דעם אינקאַסענט פון דער קראַנקען-קאַסע פראַנטשישעק וואַזשניאַק, וועלכער האָט פערכאַפּט 1000 זל., וואָס ער האָט איינקאַסירט פאַר דער קראַנקען-קאַסע.

היינט — מאַריאַ לאַביאַס קאָנצערט.

אויפ'ן ערשטען קאָנצערט פון צווייטען ציקל פון די „גרויסע מייסטער“ טרעט היינט אויף אין „פילהאַרמאָניע“ די בעריהמטע איטאַליענישע זינגערין מאַריאַ לאַביאַ. בעת איהר איצטיגען טורנעע איבער פּוילען איז די קינסטלערין ווידער אויפגענומען געוואָרען אַ-מעטום מיט בעגייסטערונג. אויך איהר היינטיגער קאָנצערט אין לאָדזער „פילהאַרמאָניע“ האָט אַרויסגערופען אַ שטאַרקע פעראינטערעסירונג.

גאַל-שטיינער און לעבער-ליידענדע.

דער איבעראַל בעריהמטער אָבערפעלדשער ה' ז י נ ג ע ר פון וואַרשאָ שוו. יערסקע 34, וועט זיין אין לאָדז איינינגע טעג פון שבת דעם 20 ליסטאָפּאַד ביי ה' זאַקס פּיעטרקאָווער 6. פרעגט די אָנגעוויזענע, וואָס זענען דורך דעם ראַט פון ה' זינגער פולקאָם געזונד געוואָרען: הענדלעס, שקאָלנאַ 12; געבערט. ווסכאָדניאַ 64; גיסקע, קילינסקיעגאָ 43; צאָדקאָוויטש, פּאָלודניאָוואַ 24; פּאַצאַנאָווסקי, דרעוונאָווסקאַ 9; קאַדיש, נאָוואָמיעסקאַ 26: אין פּאַביאַניץ: קאָטעק, וואַרשאַווסקאַ 24; פּאַקס, קילינסקי 3; האַלבערג, פאַבריטשנאַ 19 און פיל אַנדערע. 387

פון רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט.

(—) דער ביז-איצטיגער רעגירונגס-קאָמיסאַר פון ווילנע ה' סטשעניענסקי איז בעשטימט געוואָרען אַלס פערטרעטער פון רעגירונגס-קאָמיסאַר אין לאָדז אויפ'ן אָרט פון ה' יאַנושעווסקי.

אין „ארדט“.

היינט — די פייערליכע פּרעמיערע.

היינט קומט פאָר אין „אַרדט“ די פייערליכע פּרעמיערע פון גלענצענדען צווייטען פאָלקסטימליכען פּראָגראַם א. נ. „די מיזינקע אויסגעגעבען“, אין וועלכען עס געהען אַריין 12 נומערען איינס און איינס.

ווי מען פערזיכערט אונז, זאָל עס זיין אַ פּראָגראַם, וואָס לאָדז האָט נאָך אַזאַ שיינעס נישט געזעהן: הומאָר, סאַטירע, טאַנץ, געזאַנג, ראַיאַלע פּלאַסטיק ועל כולם מוזיק, — דאָס אַלץ וועט בילדען איין בונטען קראַנץ פון טעאַטראַלישער פּראַכט.

אין פּראָגראַם נעהמט אַנטייל דער גאַנצער אַנסאַמבל פון די יונגע אויסגעפּרובטע „אַרדט“-אַרטיסטען.

די מוזיק איז אינגאַנצען געשריבען פון העניך קאָן, און די דעקאָראַציעס און קאָסטיומען זענען געמאָלען פון די יונגע קינסטלער דינה מאַטוס און שמיאל בלום.

פון קרן-קימת לישראל.

נדבות לטובת דעם „יער-הרצל“

אויף דער בר-מצוה-פייערונג ביי ה' אהרן דוד ניימאַן איז געזאַמעלט געוואָרען דורך ה' אַבא צבי ניימאַן—50 זל. אויף צו פלאַנצען 5 ביימער אין הערצל-וואַלד אויפ'ן נאָמען פון בר-מצוה.

א קאָנצערט

פון רעפערענטען-קרייז.

שבת איז פאָרגעקומען אין לאָקאַל פון דער געזעלשאַפט „אָווענד-קורסען“ אַ קאָנצערט פון יונג-יודישער דיכטונג, איינגעאָרדנעט דורך דעם „רעפערענטען-קרייז“. דאָס פּראָגראַם האָט געהאַט ביי די בעזוכער אַ גרויסען ערפאָלג.

אין פּראָגראַם האָבען אַנטיילגענומען: ה. מ. וויטענבערג מיט אַ רעפעראַט א. ד. ט. דער אידעען-גאַנג פון דער יונג-יודישער דיכטונג, די דיכטער מ. העלמאַן, י. שפּיגעל, י. זעלקאָוויטש און מ. בערשלינג. מיט אייגענע שאַפונגען, די ח"ח גראָץ, רובין, בזשעזשינסקי און די אַרטיסטען פון „אַרדט“ נעלקען און דזשיגאַן מיט רעציטאַציעס.

מעלדונג.

די דריטע לאַנד-קאָנפערענץ פון „התאחדות“ אין פּוילען.

דער סעקרעטאַריאַט פון דער דריטער לאַנד-קאָנפערענץ פון דער ציוניסטישער אַרבייטס-פּאַרטיי „התאחדות“ אין פּוילען, איז מודיע, אין דער ערעפענונגס-זיצונג פון דער קאָנפערענץ, וועלכער קומט פאָר דאָנערשטאָג דעם 24 ד. ח. האַלב 7 אָווענד אין „הזמיר“ קאָשטשיושקי 21, קאָנען זיך בעטייליגען אַלס געסט אויך נישט מיטגלידער פון „התאחדות“. איינגאַנגס-קאַרטען צו בעקומען אין סעקרעטאַריאַט פון „התאחדות“ שיענקיעוויטשאַ 3/5 טעגליך פון 10—1 און פון 5—8 אָוו. 4/2

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַץ
פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פראָנט
אַנאַליזען פון קאַל, אורין, ליכעץ א. אַ. וו.
אורין-אַנאַליז — 4 זל.
טעכנישע אַנאַליזען: וואַסער, זייף, אָליי, פאַרבשטאָפען און פון אַלערליי טעכנ. פּראָדוקטען.

טעלעגראַמען.

אַטענטאַטען און אַרעסטען אין ליטא.

ק אָ וו נ א, 21. (ספּ. טעל.) די ליטווישע באַהן-דינסט האָט צעהערנעכטען פערהיט פון אַן'אַטענטאַט אויף דער באַהן-ליניע שאַוולי-טילגע, וואו מען האָט געטראָפען אָבגעשרויפט די שינעס אויף אַ שטח פון עטליכע צעהנדליג מעטער. אויף דער דאָזיגער ליניע האָט דאַן געדאַרפט דורכגעהן אַ צוג מיט אַסוניציע.

ק אָ וו נ א, 21. (ספּ. טעל.) די ליטווישע פּאָליטישע פּאָליציי האָט דורכגעפיהרט אַ רייהע אַרעסטען צווישען דער בעפעלקערונג פון דאָרף סאַרטיניקי אויף דער ליטוויש-פרייסישער גרעניץ. די אַרעסטען שטעהן אין צוזאַמענהאַנג מיט די דאָרטיגע ענדעקטע שפּורען צו אַ געהיימער אָרגאַניזאַציע פון קאָמיטעט צו ראַטעווען די רעפּובליק.

ו י ל נ א, 21. (טעלעפאָניש). „קורייער ווילענסקי“ טיילט מיט, אַז טראָץ די ערקלערונגען פון דער קאָוונער רעגירונג עקזיסטירט ווייטער אין ליטא קריגס-צושטאַנד.

אין די קרייזען קאָוונאָ, שאַווליל, ווילקאָמיר און טאַאוראָזאַן פערפליכטען חייטער די פאָרשריפטען וועגען קריגס-צושטאַנד. אויף די באַהנען און עפנטליכע וועגען קומען כסדר פאָר רעוויזיעס און אַרעסטען. אין קאָוונאָ אַליין איז נאָך 1 אַ זייגער ביינאַכט פערבאָטען צו געהן אין גאַס.

ענגלישער קרוינפּרינץ זאַמעלט נדבות אויף יודישע צוועקען.

ל אָ נ ד אָ ן, 21 (ספּ. טעל.) דער בעקאַנטער יודישער פילאַנטראָפּ ה' באַראָן האָט אויף דער ווענדונג פון ענגלישען פּרינץ פון וועלס געגעבען אַ נדבה פון 50 טויזענד פונט שטערלינג פאַר אַ יודישער פילאַנטראָפּישער אינסטיטוציע.

א פילם צום אנדענקען פון דער באַלפור-דעקלאראַציע.

י ר ו ש ל י ם. (י.ט.אַ.) דער היגער פאָטאָגראַפיסט און פילם-אָפּעראַטאָר ה' בן-דוב גרייט צו אַ פילם אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן 10-יעהריגען יובילעי פון דער באַלפור-דעקלאַראַציע. דער פילם וועט בעשטעהן פון 5 טיילען: די יודישע לעגיאָנען, דאָס ערשטע יאָהר פון דער אַדמיניסטראַציע פון סער הערבערט סאַמיועל, אימיגראַציע און אויפבוי-ווערק, קאָלאָניזאַציע, די פייערונגען פון 2-טען נאָוועמבער אַלס יובילעי-טאָג פון דער באַלפור-דעקלאַראַציע.

אפּגעלעגט דעם פּראָצעס וועגען שמש

וואס איז בעשולדיגט געוואָרען אין ערמאָרדען זיין פרוי.

ו י ל נ אָ, 21 (טעלעפאָניש) אין זונטאָג'דיגען „נייעם פאָלקסבלאַט“ האָבען מיר איבערגעגעבען דעם פּראָצעס פון דעם אונטער-שמש פון דער בודסלאַווער שוהל לייבע בלאָך, וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען אין דערמאָרדען זיין פרוי מיט אַ האַק.

נאָכ'ן אויסהערען די עדות און די עקספּערטען, בפרט די פּסיכיאַטאָרישע עקספּערטיזע, וועלכע ס'האָט דורכגעפיהרט פּראָפ. ראַדזיווילאָוויטש, האָט דאָס געריכט בעשלאָסען אָפּצושיקען דעם אָנגעקלאָגטען אויף אָבסערוואַציע אין פּסיכיאַטרישען קליניק און דעם פּראָצעס אָפּלייגען.

פראווינץ-מעשה'לעך.

אביסקופ קומט קיין גארשקאוויץ און יודען שוויצען.—פויערים פערגינען נישט די יודען זייער שמחה.—דער ביסכוף הייסט לעבען בשלום. — „תחיית המתים" איז לוטאמירסק

האט זיך עס דאס אין גארשקעוויטץ אביסעל געקאכט, גע'רעש'ט, געפילדערט געוואלדעוועט, יודען האבען פער-שלאסען די געוועלבלעך אונטערגעגורט זיך די לענדען, פעררוקט די היטלען מיט די דאשקעס קאפויער, אויסגעשפיצט אין א זייט די בערדלעך, פערקאטשעט די ארבעל און... זיך גענומען בויען א טויער...

ליפען גארשקעוויצער יודען איבערן מארעק, יעדער שלעפט אנ'אנדער חפץ ווער אביסעל גרינעם סכך, ערשט, וואס פון וועלדעל אויסגעהאקט, ווער עס שלעפט א לייטער, ווער א שטאנג, ווער א האמער מיט נעגעל און „מען בויעט; מען בויעט א טויער...

די שעהנסטע און חשוב'סטע באלע-באטישע יונגע ווייבלעך און טעכטער זענען זיך צונויף געקומען און פעראיין אריין און געשוירען מיט די קליינע, גלאנציגע מאגיקור-שערלעך, אויסגעשוי-רען די רויטע, די ווייסע און די בלויע פאפירען און געמאכט פעהנער, פעהנער בלוי-ווייסע, פעהנער רויט-ווייסע צו בע-פוצען דאס אויפגעבויעטע טויער...

און, אז דאס טויער איז געווען פער-טיג, אויסגעפוצט און בעהאנגען מיט פעהנער, האבען זיך אנידער-געשטעלט אנשים, נשים וטף, פערשטעלט מיט די הענד זיך די אויגען און געקוקט אין דער ווייטקייט אריין זעהן צו ער קומט שוין, דער ביסקופ ד"ר קובינא, פאר וועמעס כבוד דאס טויער איז אויפגע-בויעט געווארען.

שטעהן די יודען אויף איין זייט און קוקען אויס מיט קלאפענדיגע הערצער און אויף דער צווייטער זייט שטעהט די קריסטלעך-פויערישע בעפעלקערונג און עס פערדריסט זיי:

— ווידזשעליסטא, די יודעלעך, האָ-בען אויך געבויעט א בראמא פאר אונ-זער הייליגען פאטער! — א דא פאלא-סטיני ז'וואמי!

— אבער, ווי די זשידקעס האבען דאס מאנדרע קעפעלעך! — אויסגע-כאפט דעם ערשטען טויער, אבער אונ-זער הייליגער פאטער, וועט זיך דוקא ביי זיי נישט אפשטעלען!..

מאנכע באלעבאטישע פויערימלעך, וואס ווייסען נאר איינס, אז דוקא ביי א יודעל קען מען בעקומען די עכטע, אמת'ע „זשיטניובקא" נישט געמישט מיט קיין וואסער, און אז א יוד פערקויפט א פונט זאלץ איז עס באמת געזאלצען, אזוי ווי לוט'ס ווייב, זיי זענען גאר צופרידען:

— א, מאזשע, אפשר וועט זיך טאקי דער הייליגער פאטער ביי זיי אפשטע-לען און מיט זיי איבערשמועסען און אלע זשידקעס ווילען זיך געבען א שמד'אפ.

— אודאי, ווי דען? — פשעטשעזש זשידקי מאיאן דאברע קעפעלעך, אז דער אטשעטעץ שוויענטי וועט נאר זא-גען איין ווארט, וועלען זיי שוין פער-שטעהן!...

די „ראזוואיניקעס" מיט די גראבע בייכער שטעהן אנגעלעהנט אויף די גראבע קיילער-שטעקענס און דרעהען מיט די גראבע נעז:

מוחל, זאל דער ביסקופ מיט זיי נישט רעדען און זאלען זיי נישט ווערען קיין גוים, בא טא וושיצקא קאמבינאציא טאקא...

אט אזוי איז מען זיך מתוכח און פלוצלינג בלאזט אריין א טראמפייט אין דעם וכוח אריין; עס קומט אן אנ'אוי-טא מיט רעש, מיט געפילדער און פאהרט וואס א מאל לאנגזאמער, פאמע-ליכער, ביז ער שטעהט זיך איינגאנצען אפ...

דער אויטא עפענט זיך, דער ביסקופ געהט אראפ און נעמט אויף דער יודי-שער דעלעגאציע מיט'ן רב אין דער שפיץ, די פני פון שטאדט האלטען רע-דעס און דער ביסקופ ענטפערט אפ זעהר פריינדליך און רופט צו א שלום-דיגער צוזאמענלעבונג צווישען יודען און קריסטען און אין שטעטעל איז שלום ושלוה; מ'שמועסט שוין, אז ס'איז משיח'ס צייטען: יודען קושען זיך מיט קריסטען, קריסטען קושען זיך מיט יו-דען — אנ'אמת'ע משיח-אידיליע.

הפנים, עס איז שוין טאקי משיח'ס-צייטען און דער בעסטער סמן — אין לוטאמירסק האט זיך שוין אנגעהויבען תחית-המתים: טויטע שטעהן אויף פון די קברים און דרעהען זיך ארום אין מיט'ן מארק און געה טו זיי עפיס.

איז געווען אין לוטאמירסק א יודענע א כשר'ע יודענע, האט זי געהייסען זי-סעל האט זיסעל געלעבט און געלעבט אזוי לאנג ביז זי איז געשטארבען.

מילא, געשטארבען — בעגראבען. א מענש לעבט דאך נישט אייביג. איז דער מאן אפגעזעסען „שבעה" און גע-טרויערט. גאנצע זיבען טאג, נו קען מען דאך נישט טרויערן ס'גאנצע לעבען! אפגעזעסען די שבעה, האט זיך דער מאן אויפגעהויבען, זיך גענומען צו די געשעפטען און דער זוהן איז דערווייל א חתן געווארען.

איז דאך, דאכט זיך, גאנץ אין ארד-נונג: דור הולך — ודור בא, זיסעלע איז געשטארבען און דער זוהן דארף חתונה האבען. קומט אבער צו געהן גיטעל פריידיל און שווערט זיך, אז „זי זאל אזוי זוכה זיין צו הערען שופר של משיח, ווי זי אליין האט, מיט איהרע אייגענע אויגען, געזעהן, ווי זיסעלע האט זיך ארומגעדרעהט א פער'חושך'טע אין מארק..."

גיטעל פריידלען גלויבט מען אין לוטאמירסק און דער עולם ווייבער און ווייבערדיגע מאנסלייט זענען ארויסגע-לאפען קוקען און אלע זענען צוריקגע-פאלען אין די שטובען אריין, נישט טויט נישט לעבעדיג — אלע האבען געזעהן, ווי זיסעלע איז „געזעסען" אין מיטען מארק און טויטערהייט „געגעסען" פון א טעפעל ארויס קלייען בארשט מיט קארטאפעל...

און אזוי זעהן זיסעלען ווייבער ווייי-טער טאג פאר טאג שפאצירען אין מארק, אריינקוקען אין שכנישע פענסטער און ביי נאכט, שמועסען די לוטאמיר-סקער ווייבער געהט זיסעלע צוריק אין קבר אריין שלאפען...

טוט זיך אין שטעטעל חושך, ווייי-בער האבען מורא אין גאס אריינצוגעהן, טאמער מוז ווער שוין ארויסגעהן, קוקט מען זיך גוט צו, צי מען געהט אין א שירץ, און אין זאקענבענדלעך, נאר דאס אלעס העלפט נישט. זיסעלע לאזט זיך נישט אפסטראשען און שפא-צירט ווייטער אין גאס...

איז מען געלאפען צום רב, דער רב האט צונויפגעקליבען א מנין, חשוב'ע יודען און ארויסגעגאנגען זיסעלען מחילה-בעטען, נאר ס'האט אבער גע-האלפען ווי א טויטען...

זיסעלע, הפנים האט צייט און קריגט „פשעפוסטקעס", צו קומען פון צייט-צו-צייט א ביסעל אויף דעם עולם-התוהו... און דאס שטעטעל ציטערט און פלא-טערט פאר אימה אזוי לאנג און אזוי ברייט, ביז עטליכע קלוגע יודען זענען געפאלען אויף אנ'אריגינעלען פלאן: אזוי ווי זיסעלע וועט זיך בעווייזען אין מארק זאל מען איהר ארויסשיקען דעם מאן...

דער מאן אבער איז אויך נישט קיין נאר און ער האט אפגעענטפערט:

— אויב זי האט אזא שכל און קומט צו אלעמען, בלויז צו מיר נישט — זאל זי ליגען אין דער ערד!..

און דערווייל לעבט לוטאמירסק אין טויט-שרעק, בלויז אלטע ווייבער שרע-קען זיך נישט און זאגען:

— ס'איז שוין משיח'ס-צייטען, נו, שטעהן די טויטע אויף פון די קברים...

קאנסטאנטין.

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אנטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

ביים דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלייגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט אריינגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 22. נאוועמבער 1927 g.

6431. פארטשעווסקי.

נישט אמת, אז די אלע בעל-מלאכות, וועלכע וועלען ווייטער פיהרען זייערע ווערקשטעטען אויפ'ן סמך פון אויסגע-קויפטע פאטענטען פאר'ן יאהר 1927 און בעשטעטיגונגען פון געמיינדע-אמט, אז זיי האבען שוין געפיהרט די ווערק-שטעטען פאר'ן 15. דעצ. 1927, וועלען נאר האבען דאס רעכט צו ארביי-טען זעלבסטשטענדיג בלויז 5 יאהר און נאך די 5 יאהר, אויב זיי וועלען ווייטער פיהרען זייערע ווערקשטעטען, וועלען זיי מוזען עקזאמענירען אלס מייסטער.

ריכטיג איז נאר, אז די דערמאנטע קאטעגאריע בעל-מלאכות וועלען נישט האבען קיין רעכט צו טראגען דעם טי-טול מייסטער און ממילא נישט קענען האלטען קיין לערן-יונגלעך, סיידען זיי פיהרען שוין זעלבסטשטענדיג א ווערק-שטאט מינדעסטענס 8 יאהר.

אפילו אין לעצטען פאל וועלען די בעל-מלאכות קענען האלטען לערן-יונגלעך, נאר אין משך פון די ערשטע 3 יאהר ד. ה. ביז'ן 15 דעצ. 1930.

6432. פינקוסעוויטש.

ס'זענען נאך נישט פערעפענטליכט געווארען די אויספיהר-כללים צו דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פרעזידענט ווע-גען אינדוסטריע-געזעץ, קאן מען דער-ווייל וועגען דער השערה נישט רעדען. לויט ווי דער ענין שטייט איצט וועלען די פערזאנען, וועלכע וועלען זיך ווע-לען עפענען אנ'אייגענעם ווערקשטאט נאכ'ן 15-טען דעצעמבער 1927 דאר-פען צושטעלען א צייגניש, אז זיי האָ-בען געארבייט די לעצטע 5 יאהר ביי א בעל-מלאכה, וואס פיהרט אנ'אייגענעם ווערקשטאט.

די צייגניש וועט מוזען בעשטעטיגט ווערען דורכ'ן געמיינדע-אמט. אזא לא-גע וועט דויערען אין משך פון 5 יאהר. די פערזאנען, וועלכע וועלען אבער נישט האבען קיין 5 יעהריגען כסדר'-דיגען ארבייטס - סטאזש, נאר מיט הפסקות אדער זיי וועלען האבען גע-ארבייט נישט ביי קיין זעלבסטשטענדי-גען האנדווערקער, קוים וועלען זיי ווע-לען זיך עפענען אנ'אייגענעם ווערק-שטאט, וועלען זיי מוזען בעלייגען אנ'עקזאמען ביי דער האנדווערקער-קאמער.

6433. א פעראינטערעסירטער לעזער.

מיר ווייסען נישט אויף וועלכען גרונד ס'ווערט דורכגעפיהרט א רעגי-סטראציע פון טאנץ-לעהרער.

אלענפאלס די פעראָרדנונג וועגען אינדוסטריע-געזעץ איז אויף טאנץ-לעהרער נישט חל.

6434. ד. ה.

א זשיראנט איז פעראנטווארטליך פונקט ווי דער אויסשטעלער, נישט לענ-גער ווי איין יאהר. אין פאל פון א רעגרעס איז א זשיראנט פעראנטווארט-ליך פאר'ן וועקסעל נאר 6 חדשים.

6435. חיים ל.

די האנדווערקער, וועלכע האבען שוין פון לאנג דעם טיטעל מייסטער, וועלען נישט דארפען בעלייגען אנ'עק-זאמען אויב זיי וועלען שפעטער זיך אליין עפענען א ווערקשטאט.

Dr. H. Wołkowyski
זאכאדניא 57 (צעגעלניאנא 19)
טעלעפאן 37-70
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער - שוועכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעהמט אן פון 1—2 און פון 4—8 אווענד, פאר פרויען פון 4—5 אין א סעפ. ווארטע-זאל.

Dr. Med. I. WEINBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02.
אינערליכע קראנקהייטען, ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען, בע-שטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון. נעמט אן אין לעטשניצע, זגערושער 17 פון 6—7. אין דערהיים פון 3—5 נאכמ.

LEKARZ-DENTYSTA
H. KACENBOGEN-PADWA
Cegielniana Nr. 12.
przyjmuje od 10–1 i od 4–6.

אין פלאמען פון ליבע און האס

ראמאן

145

יהודית האט פאמעליך ארויפגעלעגט איהר האנד אויף גרע-גוארס שטערען.

דאס גאנצע פנים איז איהם קאלט געווארען, ווי אייז.

גרעגואר איז געשטארבען!..

ס'איז געשעהן אזוי ווי ער האט געזאגט: מיט'ן אייגענעם לעבען האט ער בעצאהלט פאר די פערברעכענס פון זיין ברודער.

דאס לעבען איז געווען א לאסט פאר איהם. ער האט גע-וואוסט בלויז פון ליידען און ענטוישונגען. אזוי-ארום איז איהם דער טויט געווארען אנ'אויסלייזער און א גליק, ווייל אויסגעגאנ-גען איז ער, צוהערענדיג פערעלעס פערזיכערונגען אין איהר לי-בע צו איהם. איהרע זיסע ווערטער האבען געקלונגען אין זיינע אויערען, ווי א הימלישע מוזיק; זיי האבען אריינגעדרונגען אין זיין נשמה און געפיהרט איהם צו דער אייביקייט, צו דעם אין-סוף...

פערעלע און יהודית האבען מיט אראפגעלאזענע קעפ שטיל געוויינט לע'ם דעם טויטען. ביידע זענען זיי דאך געווען ווי די ווארעמע שטראהלען אינ'ם לעבען פון דעם דאזיגען אומגליקלי-כען מענשען.

ווען ס'איז אדורך דער ערשטער טרויעריגער מאמענט נאך גרעגואר'ס טויט, האט זיך דער אויספארשונגס-ריכטער געווענדט צו קארלען:

— קארל דרייוויץ, דו ווערסט אוועקגעפיהרט קיין לעמ-בערג.

— קארל האט א ווארט נישט געענטפערט. ער איז שוין גע-ווען אינגאנצען בעזיגט. די בעשולדיגונגען, וואס זענען געשטעלט געווארען דורך בעווייזען, — אזעלכע הארבע בעווייזען, וואס ער האט נישט געקאנט אפלייקענען — דער פלוצלונגער טויט פון זיין ברודער, ועל כולם דער פערראט פון יהודית'ן אט דאס אלץ, האט געמאכט אנ'אונגעהויערען רושם אין דער נשמה פון דעם פערברעכער.

בפרט איז איהם מורא'דיג געווען דער געדאנק, אז יהודית אין וועלכער'ס ליבע ער איז געווען אזוי זיכער, האט איהם גאר קיינמאל נישט ליב געהאט, און פערקעהרט, אויס שנאה צו איהם, געזוכט די גאנצע צייט די מפלה אויף איהם. ער האט זי איצט אויף שטענדיג פערלוירען — איצט, ווען ער האט געפיהלט, אז לעבען אהן איהר וועט ער בשום אופן נישט קענען!

— פיהרט מיך אוועק פון דאנען! — האט ער הייזשעריג א זאג געטון צום אויספארשונגס-ריכטער.

— נאר איין ווארט...

— איך הער.

— פאר'ן מאיעסטאט פון טויט וועסטו זיך נישט מודה זיין אין דיינע זינד?

— אויף דער דאזיגער פראגע קאן איך ענטפערן נאר איין פערזאן.

— וועמען?

— דער פריילין אידא.

מיט דעם ריכטערס הסכמה איז יהודית צוגעגאנגען צו קאר-לען, און מילד א זאג געטון:

— קארל... זיי זיך מודה!

— דו הייסט אזוי?

— איך בעט דיך, דו זאלסט עס טון.

— איך וועל זיך דיר פאלגען... איך בין זיך, אלוא מודה, אז איך האב דער'הרג'עט לעווענטאלן, צוגע'גנב'עט ביי איהם געלד, און געוואלט פער'סם'ען די פריילין פאליע מיט ארשעניק..

— ענדליך! — האט קורלאנד א ברום געטון און מיט פער-לייכטערונג אפגעזיפצט.

ער, צוזאמען מיט א צווייטען אגענט האבען זיך אוועקגע-שטעלט לע'ם קארל'ען, און ארויסגעפיהרט איהם פון צימער.

קארל האט נאך געכאפט א בליק אויף יהודית'ן, ביי וועל-כער עס האבען זיך ארויסגעקייקעלט א פאר טרעהרען פון די אוי-גען. פאר איהר מיטליידס-בליק האט ער אראפגעלאזט דעם קאפ.

— — — — — — — — — — — — — — —

קארל איז פער'משפ'ט געווארען צום טויט, און דער אור-טייל איבער איהם איז אויסגעפיהרט געווארען.

דער אלטער לוריע איז פריי געווארען, און אין דעם זעל-בען חודש נאך איז געווען די חתונה פון יהודית'ן מיט קורט'ן.

און פערעלע?

פערעלע איז נאך דערווייל א מיידעל.

זי האט זיך א נדר געגעבען נישט חתונה צו האבען, און אין שטילע פארנאכטען זיצט זי לאנגע שעה'ן ביים פענסטער, און איהרע ליפען שעפטשען:

— גרעגואר... גרעגואר...

(ס ו ף)

ארום אנפאל אויף דעפ. גרינבוים

פאליציי-קאמוניקאט. - ארטיקעל אין „דילא“.

וו א ר ש א. 21 (טעלעפאניש) אין צוזאמענהאנג מיט'ן אנפאל אויף דעפוטאט גרינבוים, האט דער קאמענדאנט פון דער ווארשאווער פאליציי פונאנדערגעשיקט צו דער פרעסע, פאלגענדען קאמוניקאט:

מיט עטליכע טעג צוריק האט זיך אין דער פרעסע בעוויזען א נאטיץ וועגען אנפאל אויף דעפוטאט גרינבוים, דערביי האט מען פארגעווארפען דעם פאליציאנט, אז ער האט נישט ווי געהעריג אינטערווענירט און אז ער האט זיך פערהאלטען נישט ווי געהעריג.

נאכדעם ווי עס איז דורכגעפיהרט געווארען אנ'אויספארשונג, איז פעסטגעשטעלט געווארען פאלגענדעס:

בעת דעפ. גרינבוים איז פראטאקאלאריש אויסגעהערט געווארען, האט ער ערקלערט, אז זינט דעם מאמענט, ווען ער איז בעפאלען געווארען, ביז דער פאליציאנט איז אנגעקומען, האט געקענט דויערן 5 ביז 10 מינוט. גאנץ גענוי קאן ער עס אבער נישט פעסטשטעלען, נאר ער האט בלויז אזא איינדרוק. ווען אבער מען האט אויסגעפרעגט די 2 שאפערן, וועלכע האבען זיך דאמאלס געפונען דערנעבען, ווי אויך דעם הויז-וועכטער, האבען זיי פעסטגעשטעלט, אז פונ'ם אלארם ביז דער פאליציאנט איז אנגעקומען, האט געדויערט העכסטענס 2 מינוט. די לאקאלע וויזיע, וואס איז דורכגעפיהרט געווארען, ווייזט, אז די שטרעקע פונ'ם ארט, וואו דער פאליציאנט שטעהט (לעשנא עק רימארסקא) ביז'ן ארט, וואו דער פארפאל איז געשעהן, פערנעהמט 150 מעטער; דאס הויז, ביי וועלכען דער פארפאל איז פארגעקומען, שטעהט אריינגערוקט און איז פערשטעלט מיט א פארקאן נעבען לעשנא. דערפון קאן מען שליסען, אז דעם ערשטען רוף פונ'ם געפליטענעם האט דער פאליציאנט געקענט נישט דערהערען. אויסער דעם איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז אין יענעם מאמענט האט דער פאליציאנט ליקווידירט א סקאנדאל, וואס א שכור'ע גאסען-פרוי האט ארויסגערופען ביים טויער לעשנא נומער 4.

דער פארוואורף, אז דער פאליציאנט האט זיך נישט ווי געהעריג בעצויגען צו דעפ. גרינבוים, איז אויך נישט בעוויזען. עדות בעשטעטיגען, אז דער פאליציאנט האט זיך פערהאלטען זעהר רוהיג און טאקטפול און אזוי ווי דער דעפוטאט האט איהם נישט אנגעגעבען קיין גענויע פרטים בנוגע דעם פארפאל גופא האט ער זיך בעמיהט צו פערטיידיגען זיך געגען די פארוואורפען, וואס דעפ. גרינבוים האט איהם געמאכט.

צוליב דער פעסטגעשטעלטער זאךלאגע, איז דער פאליציאנט צו קיין שום פעראנטווארטליכקייט נישט צוגעצויגען געווארען.

לעמבערג, 21 (טעלעפאניש) דעם אנפאל אויף דעפ. גרינבוים ווידמעט „דילא“ אין זיין לעצטען נומער א בעזונדערען ארטיקעל אונטערן קעפעל „ווארשאווער מעטאדען“.

„אין ווארשא—שרייבט „דילא“ — איז געשעהען א פאקט, וואס מוז ארויסרופען א גרויסע עמפערונג ביי יעדען מענש וואס בעזיצט א ענטוויקעלט גערעכטיגקייט געפיהל. אויף די גאסען פון דער פוילישער רעזידענץ שפילען זיך פון צייט צו צייט אב ארגיעס פון פאליטישען באנדיטיזם. דאס איז נישט קיין אבגעריסענע צופעליגע דערשיינונג נאר עס איז פארהאן א סכנה, אז זי וועט ווערען א סיסטעם פון פאליטישען קאמף און א געזעלשאפטליכער קראנקהייט, וואס וועט דערדרוקען מיט איהר משא דאס גאנצע בירגערטום — דער לעצטער פאקט פון פאליטישען באנדיטיזם איז נוגע דעפוטאט גרינבוים דעם בעקאנטען פרינציפיעלען ציוניסטישען עסקן אויף דעם געביט פון קאנגרעס-פוילען. — די אנפאלער האבען נישט געהאט קיין יודישע פנים'ער און אזוי ארום איז דאס נישט געוועזן קיין אינערליך יודיש אבּרעכענען זיך, וואס איז אויף דעם אופן פארגעקומען“.

די אלגעמיינע פאליטישע אטמאספערע, אין וועלכער דער איבערפאל אויף דעפוטאט גרינבוים איז געמאכט געווארען בעצייכענט „דילא“ אלס די שיטה פון באלשעוויקיש-פאשיסטישע טענדענצען, וואס קרייצען זיך איינע מיט דער אנדערער אויף דעם פוילישען טעריטאריום און שטרעבען צו דעם קאנצענטרירען די מאכט אין הענד פון יחידים צו דיקטאטור, וואס אין צוזאמענהאנג דאמיט האט זיך אויסגעבילדעט אין פוילען א בעזונדערע מעטאדע פון בעקעמפען פאליטישע געגנער דירעקט דורך פיזישער פערגוואלדיגונג.

„אין דעם פאל, ענדיגט „דילא“ דעם ארטיקעל, וועט אבער דער פאקט האבען א פונקט פערקעהרטען פועל יוצא ווי עס זענען אויסען געוועזן זיינע איניציאטארען. אויב עס זענען געוועזן גרויסע שוועריגקייטען אויף דעם וועג פון פערשטענדיגען זיך און שאפען א בלאק פון נאציאנאלע מינדערהייטען, וועט דער אנפאל אויף דעפ. גרינבוים אין א גרויסער מאס גורם זיין גראד צו זייער אבשאפען. ווארום אקטען פון פאליטישען באנדיטיזם דראהען אלע אין דער זעלבער מאס. א פעראייניגונג פון אלע נישט פוילישע פעלקער קאן זיין דער בעסטער פראטעסט געגען אזעלכע מעטאדען פון פאליטישען קאמף און דער בולטסטער בעווייז פון זייער פערמשפט'ן.

א יודישע פאגראם-יתומה.

געהיימניספול פערשוואונדען געווארען.

מיט 8 טעג צוריק איז קיין ווארשא געקומען פון וולאדאווא די 17-יעהריגע פרל. רייזעל צימערמאן - געלערנטער, וועלכע האט געוואלט איינגעארדענט ווערען אין ווארשא דורך דער צענטראלע פאר יתומים-פערזארגונג, פארלויפיג איז זי פערבליבען ביי דער פאמיליע קויפמאן נאוואליפיע 14. היינטיגען פרייטאג איז פרל. רייזעל צימערמאן-געלערנטער אוועק פון שטוב, זי האט געזאגט, אז זי געהט אין „זאיאזד“ כדי צו זעהען בעקאנטע און ביז נעכטען איז זי נישט צוריקגעקומען.

צוליב דער טראגישער פערגאנגענהייט פון דער פערשוואונדענער, האבען איהרע פריינד און בעקאנטע מורא, אז עס זאל מיט איהר נישט האבען חלילה עפעס געשעהען אנ'אומגליקספאל.

עס שטעלט זיך נעמליך ארויס, אז די פערשוואונדענע האט איבערגעלעבט אין 1920 די שרעקליכע פאגראמען וואס זענען פארגעקומען אין וולאדאווא, איהר פאטער איז צוזאמען מיט נאך עטליכע צעהנדליג יודען בעגראבען געווארען לעבעדיגערהייד און פאר איהרע אויגען האט מען מיט שווערדען געשעכען דאס לייב פון איהר מוטער.

די פערשוואונדענע רייזעל, אלס 10-יעהריג קינד האט זיך אנטקעגענגעשטעלט די פאגראמשטשיקעס און אויך זי איז פערוואונדעט געווארען.

ווען איהר מוטער איז איהר אבגעשטארבען און זי איז געבליבען עלענד און איינזאם האט מען איהר אריינגענומען אין יתומים-הויז.

די קליינע רייזעל, וועמעס עלטערן זענען געוועזן זעהר רייך, האט זיך אבער נישט געקענט איינלעבען אין יתומים-הויז. אויסערדעם האט זי נישט געקענט געפינען קיין ארט אויף גאטס וועלט און שטארק געטרויערט נאך איהרע עלטערן, וועלכע זענען אומשולדיג אומגעקומען.

ווי מען גיט איבער זאל אין וולאדאווא אין יתומים-הויז האבען פארגעקומען מיט איהר עפעס אנ'אומגליק פון וועלכען עס האט איהר אויסגעהיילט דער דארטיגער דאקטאר פעלדמאן.

פרייטאג איידער פרל. רייזעל איז אראב פון שטוב האט זי געזאגט, אז זי וויל זיך זעהען מיט פראפ. שאר און איהם פרעגען פארוואס די יודישע געזעלשאפט זארגט אזוי ווייניג פאר יתומים.

ווי עס שטעלט זיך אבער ארויס, איז די פערשוואונדענע נישט געוועזן ביי פראפ. שאר.

אינטערעסאנט איז נאך א פרט. מיט עטליכע טעג פאר'ן פערשוואונדען ווערען האט פרל. רייזעל איבערגעגעבען די שטוב מענשען, אז עפעס א מאנספערזאן געהט איהר נאך שוין עטליכע טעג פיס-טריט און דאס אויף אזא געהיימניספולען אופן, אז וואו זי בעווייזט זיך נאר אין גאס, וואקסט ער אויס ווי פון אונטער דער ערד.

די פריינד פון דער פערשוואונדענער גלויבען דעריבער, אז עפעס א געהיימע האנד איז שולדיג אין פלוצלונגען פערשוואונדען ווערען.

די פרל. רייזעל איז געוועזן זעהר א שעהן מיידעל און אויך גייסטיג שטארק ענטוויקעלט, זי האט גערעדט זעהר פליסיג העברעאיש און געוועזן קלוג, כלל נישט צוגעפאסט צו איהרע יאהרען.

פון דער אנדערער זייט אבער איז פאר די שטוביגע שטארק פערדעכטיג דער פאקט, וואס די פערשוואונדענע האט פאר'ן פערלאזען די וואוינונג מיטגענומען מיט זיך די דאקומענטען, וועלכע זי האט געהאט ליגען אין א קושעל.

די סמנים פון דער פערשוואונדענער זענען: מיטעלוואוקס, שאטינקע, מיט אבגעשוירענע האר אלא גארסאן, זי האט געטראגען א גראנאט פאלטא, באטען און שווארצע לאטשען. זי האט אויך מיט זיך געהאט א לעדערנעם בייטעל.

בלוטיגע פאמיליען טראגעדיע אין לובלין.

12 יאהר תפיסה פאר דערמארדען די אייגענע פרוי.

אויף דער בעשולדיגונגס-באנק זיצט א יונגער פויער, וולאדיסלאוו פאדקאווע. לויט'ן בעשולדיגונגס-אקט ווייזט זיך ארויס פאלגענדעס: פאדקאווע איז אלס קינד געבליבען א קלייניגער יתום, האט ער זיך געוואלגערט ביי זיינע קרובים און געבעטען א שטיקעל ברויט אלס פאסטוך. עלטער געווארען איז ער אוועק אין מיליטער. צוריקקומענדיג פון מיליטער-דינסט האט ער ווידער נישט געהאט פון וואס צו עסען א שטיקעל ברויט און ווידער אמאל געלעבט אין גרויס דחקות. האט זיך איהם געמאכט א שידוך, א פיאסקער פריילין העלענא קאטאב.

אין פיאסק האט מען איהר גערופען די „שיינע העלענא“, און באמת איז זי געווען מין די זעלטענע שעהנהייטען און אלס א זעלכע געהאט אויסערגעוועהנליכען ערפאלג ביי די יונגעלייט פון ארומיגען געגענד, אליין א טעמפעראמענטפולע און לעבעדיגע האט זי זיך לייכט געלאזט אריינציהען אין ראמאנסען און האט געהאט א גאנץ היבש ביסעל אדאראטארען און „געליבטע“, געענדיגט האבען זיך די דאזיגע ראמאנסען נישט אזוי פויגעלדיג פאר דער שיינער העלענע, ווייל סוף כל סוף האט זי זיך געמוזט פערלאבען און חתונה האבען פאר'ן פאסטוך פאדקאווע. די „געליבטע“ איהרע האבען איהר שוין געהאט גענוג.

נאך דער חתונה מיט פאדקאווא'ן האט זיך ביי העלענא'ן דערוועקט דער אלטער אינסטינקט און דאס האט ביים מאן ארויסגערופען א גוואלדיגע אייפערזוכט, בפרט נאך ווען דעם מאן האט זי נישט געשאנצוועט און איהם אפט בעליידיגט און אויסגעזידעלט. עטליכע מאל איז דער מאן פון איהר אנטלאפען, עס האט איהם אבער כסדר געצויגען צוריק צו זיין שעהן ווייבעל און דעריבער איז ער דורך איהר נאכמעהר אויסגעלאכט געווארען.

דעם 28טען יולי ד. י. האט ער דערזעהן זיין ווייבעל ביי דער ארבייט אויפ'ן פעלד. ער איז צו איהר צוגעגאנגען און עס האט זיך ענטוויקעלט א שמועס, העלענא האט איהם ווידער אמאל בעליידיגט און אויסגעלאכט זיין מאנסבילקייט, דער בעליידיגטער מאן איז אוועק און אין א ווילע ארום צוריקגעקומען, ביים צווייטען שמועס איז שוין צווישען פאר-פאלק אויסגעבראכען א מחלוקה. פאדקאווא האט דאן פון קעשענע ארויסגעכאפט א רעוואלווער און אויסגעשאסען צו זיין פרוי מאכענדיג איהר א לייכטע וואונד אין האנד, די דערשראקענע העלענא איז דאן געפאלען אויף די קניה און גענומען בעטען ביים מאן צו שענקען איהר דאס לעבען צוזאגענדיג צוריק צו ווערען א גוטע און געטרייע פרוי, פאדקאווע איז שוין אבער דאן געוועזן אזוי צעווילדעוועט ווי אטעלא און נישט קוקענדיג אויף די ביטעס און טרעהרען פון זיין פרוי האט ער צו איהר נאך צוויי מאל אויסגעשאסען און ווען זי איז שוין געלעגען אין א קאלוזשע בלוט האט ער איהר נאך איינמאל אריינגעשאסען אין פנים אריין.

די שענע העלענא איז געבליבען ליגען טויט.

פאדקאווע האט דאן א דערשראקענער אוועקגעווארפען דעם רעוואלווער און אוועק אין פאליציי, וואו ער האט מיט טרעהרען אין די אויגען זיך מודה געוועזן אין מארד.

נאך דער פויזע האט דאס געריכט ארויסגעטראגען אנ'אורטייל, לויט וועלכען דער מערדערישער מאן איז פערמשפט געווארען אויף 12 יאהר שווערע תפיסה.

אין די ציין פון טיגער.

סענסאציאנעלער ראמאן

פון מארים לעבלאן

4)

— איהר האט געקאנט קאזמא מארנינגטאנען, נישט אמת?

— מיר האבען איהם געקאנט, הער פרעפעקט! — האט ד'אסטריניאק געענטפערט — מארנינגטאן איז געוועזן אין מאראקא, בעת איך מיט פערענא'ן האבען זיך בעטייליגט אין קריג.

יא, קאזמא מארנינגטאן האט א סך ארומגערייזט, און דערביי זיך פערנומען מיט מעדיצינישער פראקטיק, פערשטעהט זיך — בחנם. ער האט די ערשטע צייט געוואוינט אין עגיפטען, דערנאך אין אלזשיר און מאראקא, אבער סוף 1914 האט ער זיך אריבערגעצויגען קיין אמעריקא, כדי דארט אונטערצוהאלטען די פאליטיק פון די קאאליציישע מלוכות. דעם פאריגען יאהר, נאכ'ן שליסען דעם שלום, האט ער זיך בעזעצט אין פאריז, וואו ער איז מיט צוויי וואכען צוריק געשטארבען דורך א נארישען צופאל.

— צי איז עס נישט א שלעכטע איינשפריצונג געוועזן די סיבה פון זיין טויט? — האט א פרעג געטון דער סעקרעטאר פון דער אמעריקאנער אמבאסאדע. — די צייטונגען האבען אזוי, יעניגסטענס געמאלדען וועגען דעם ענין. אונזער אמבאסאדע האט מען אויך אזוי אינפארמירט.

— יא, — האט געגעבען צו פערשטעהן דער פרעפעקט — דער הער מארנינגטאן איז צוליב אנ'אינפלוענץ אפגעלעגען א גאנצען ווינטער אין בעט, און כדי זיך צו שטארקען, האט ער זיך געמאכט איינשפריצונגען. ווייזט אויס, אז די איינשפריצונגען זענען געמאכט געווארען אהן דער געהעריגער פארזיכטיגקייט, ווארום די וואונד האט זיך פעראייטערט, און אין משך פון עטליכע שעה האט ער נישט געלעבט.

דער פאליציי-פרעפעקט האט זיך געווענדט צום רעיענט מיט א פראגע:

— צי שטימט, הער לעפערט, מיין קיצור פון דעם ענין מיט דער ווירקליכקייט?

— פולשטענדיג, הער פרעפעקט! — האט דער רעיענט געענטפערט.

דער הער דעמאליאן האט פארטגעזעצט:

— אויף מארגען פריה איז דער אדוואקאט לעפערט געקומען צו מיר, כדי צו ווייזען מיר מארנינגטאנ'ס צוואה, וואס איז איהם אנפערטרויט געווארען.

אויסנוצענדיג דעם מאמענט, ווען דער פרעפעקט האט קאנטראלירט די אקטען, האט דער רעיענט לעפערט צוגעגעבען:

— דער הער פרעפעקט וועט מיר דערלויבען צו בעמערקען, אז דעם קליענט מיינעם האב איך געזעהן בלויז איין מאל, ווען ער האט מיך געשיקט רופען צו זיך, כדי צו איבערגעבען מיר די צוואה; דאס איז געוועזן, בעת דער פערשלעפטער אינפלוענץ, וואס האט איהם געפייניגט. ער האט מיר דאן געזאגט, אז ער האט זיך בעמיהט צו אויסגעפינען זיין מוטער'ס משפחה, און אז ער האט בדעה ערנסט זיך צו פערנעהמען דערמיט נאך דעם, ווי ער וועט געזונד ווערען.

ביני לביני האט דער פרעפעקט ארויסגעצויגען פון די אקטען אנ'אפענעם קאנווערט, אין וועלכען עס זענען געלעגען צוויי פאפירלעך, און פונאנדערשפרייטענדיג דעם גרעסערען פון זיי, האט ער געזאגט:

— אט איז די צוואה, וועלכע איך בעט אייך אויפמערקזאם אויסצוהערען!

„איך דער אונטערגעשריבענער קאזמא מארנינגטאן, דער געזעצליכער זוהן פון הובערט מארנינגטאן און ערמעלינע רוסעל, א בירגער פון די פעראייניגטע שטאטען פון אמעריקא, פערשרייב מיין אנגענומענעם פאטערלאנד א האלב פערמעגען אויף צדקה-צוועקען, לויט אנווייזונגען, וואס זענען בעזונדער אויפגעגעבען, און וועלכע דער אדוואקאט לעפערט וועט אריבערשיקען דער אמבאסאדע פון די פעראייניגטע שטאטען. וואס שייך די צוויי הונדערט מיליאן, וועלכע ליגען אין די פאריזער און לאנדאנער בענק, און וואס די גענויע רשימה זייערע איז איבערגעגעבען געווארען דעם הער לעפערט — אטא די סומע שרייב איך אפ, אלס אנדענק-צייכען פון מיין ליבער מוטער, ערשטענס, אויפ'ן נאמען פון איהר שוועסטער, עליזאבעטא רוסעל אדער איהרע יורשים פון דער גלייכער ליניע. אויב זיי זענען אבער געשטארבען געהער דאס פערמעגען צו דער צווייטער שוועסטער, ארמאנדא, אדער איהרע יורשים; און אויב אויך זיי זענען געשטארבען, פערשרייב איך דאס פערמעגען אויפ'ן נאמען פון זייער קוזין וויקטאר און זיינע יורשים. אויב עס וועט מיר נישט געלינגען פאר מיין טויט צו געפינען די משפחה פון מיין מוטער, בעט איך דעם פריינד מיינעם, דאן לואי פערענא, ער זאל נעהמען דעם ענין אין זיינע הענד. איך בעשטים איהם פאר דעם אויספיהרער פון מיין צוואה, נישט צווייפלענדיג דערין, אז מחמת זיין בעציהונג צו מיר, וועט ער אויספיהרען מיין ווילען על צד היותר טוב. אלס שכר דערפאר, ווי אויך אלס דאנק פאר'ן ראטעווען מיר צוויי מאל דאס לעבען, בעט איך איהם, ער זאל ליבענסווירדיג צונעהמען פאר זיך א סומע פון א מיליאן פראנק.

— אומגליקליכער קאזמא! — האט ארויסגעשעפטשעט לואי

— איך וואלט סיי-ווי אויסגעפיהרט זיין לעצטען ווילען, אפילו אהן דעם מיליאן פאר מיר!

(פארטזעצונג קומט)

פעלץ-ווערקשטעל פון ח. האָכענבערג
קאַמיענגאַ=גאַס 2

נעהמט אָן אַלערליי קירזשנער-אויסאַרבייטונגען לויט די נייעסטע אויסלענדישע פאַסאָנען און פיהרט אויס רעיעל און צו קאָנקורענץ-פרייזען. ספעציאַליסט פון פאָקען-מאַנטלען, פאָקענע היטלעך ווי אויך שטריימלעך.

מיט אכטונג ח. האָכענבערג, קאַמיענגאַ 2, פראָנט-געוועלב.

ערשטקלאַסיגער
קירזשנער=ווערקשטעל
M.FARBER, Piotrkowska 27

קווער אָפיצינע, ערשטער שטאָק.

ס'ווערען אָנגע-נומען זעמטליכע **פעלץ-אַרבייטען** לויט די נייעסטע מאָדעלען צו מעסיגע פרייזען.

ספעציאַליסט פון דאַמען-מענטעל. 131

P.B.P. „ORBIS"
פּוילישע רייזע-ביוראָ „אָרביס"
אגענטורען אין לאָדז:

אַנדזשעיאַ 5, נאָוואָמיעסקאַ 2, טעל. 101.

פערקויף פון אין-און אויסלענדישע אייזנבאַהן-בילעטען. זאָווי פון צוריק און רונדפאַהרטען אין אַלע ריכטונגען. 115

פערזאָנען- און באַגאַזש-פערזיכערונג

אויסאַרבייטונג פון אויסלענדישע וויזעס

Dr. med.
BRAUN
פּאָלודניאָוואַ 28,
טעלעפאָן 40-26
ספעציאַל-ארצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (הויט-אויספאַל)
נעהמט אָן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אָוונט.

Dr. med.
WOLF EYCHNER
פרויען - קראַנקהייטען און אַקושעריע
זגיערזשער 11 טעל. 34-72.
נעהמט אָן אין דער לעטשניצע זעמרזשקאָווער 294 פון 12—2 נאָכמ. און דערהיים פון 6-8 אָוו.

עלעגאַנט געקליידעט
קאָנט איהר נאָר געהן ווען איהר מאַכט זיך אַ מלבוש זאָלט איהר פריהער בעזוכען דאָס לאַנג עקזיסטירענדע געשעפט פון
יודישע לאַנגע מלבושים
אַגראַדאָוואַ 8

ווי איהר בעקומט שטענדיג אויף לאַגער ווינטערדיגע, זומערדיגע און קינדער מלבושים פון די בעסטע סחורות. אַנ'איינגענעם ווערקשטעל מיט די בעסטע שנדייער-אַרבייטער. בעמערקונג: אויף באַשטעלונגען בעזיין איך אַ גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע סחורות. אויסנאַהמס-פרייזען פאַר חתונה-אויסשטעהר

חיים מאַנדראָווסקי 8 אַגראַדאָוואַ 8

Dr. med.
I. Dynenson
קינדער-קראַנקהייטען
9 פּאָלודניאָוואַ 9
טעלעפאָן 23-70
צוריקגעקעהרט.
נעהמט-אָן פון האַלב 5 ביז 6 און אין דער לעטשניצע „סאַלוס" פּיאָטרקאָווסקאַ 41, פון 12½—1½

לעטשניצע
פון דאָקטוירים ספעציאַליסטען און ערצטליך=דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 33=16.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר	10—11 2—3 6—7
ד"ר רושאַנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	1 - 2
ד"ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פּאָפּיערני	פרויען און געבורטס הילף	11½-1 5—6
ד"ר קאָנמאַר	כירורגיש-קראַנקהייט.	4-5 זג. 1—2
ד"ר ווייסבערג	אינ. הערץ לונגען-קר.	11-1 5½—7
ד"ר סטופּעל	רענטגען	12—2 4—6
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-ארצט	3—7
נ. ראָזעס	צאָהן-ארצט	9—2

צאָהן-טוגדהיילונג, בעלייכטונגען, קאָראָנען, מאָסטען א. א. וו. בי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען=אינסטיטוט
היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאָטלער. איספּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

וויזיט אין דער שטאָט.

Ważne dla właścicieli nieruchomości!
Posiadam na składzie wielki wybór **SZYLDZIKÓW** przepisowych do bram i klatek schodowych w estetycznem wykonaniu, na blasze – po cenie zł. 4 za komplet z 6 sztuk. **D. STANGE, Piotrkowska 83,** tel. 32-16 479

לעכער
צו נעהען אויף דער מאַשין ווערען אָנגענומען ביי
ג. נאָרדמאַן
29 צעגעלניאַנאַ 29

AKUSZERKA
G. SALIMONOWA
Szkolna 12
נעהמט אָן געבורטען.

Dr. med.
L. Pikielny
ספעציאַל-ארצט פאַר רען, בלאָזען און האַרן-קראַנקהייטען
Nawrot 8
telefon 19-90.
קאָנסולטאַציע פון 4—7 אין אָוונט

אַ קראַפּט-שפּולעריין
ווערט פון זאָפאָרט געזוכט ביי מעשבערג, נאָוואָמיעסקאַ 26. 498

פאַר 1 אָדער 2 פּערזאָן
אַ אָרט צו שלאָפען
ביי אַנ'אַנשטענדיגער פאַמיליע אין אַ בעזונדער צימער. צו ערפאַהרען אין אַדמיניסטראַציע. 487

מאַגאַזין-אַרבייטער
2 געזעלען און 2 האַנדנייער ווערען פון זאָפאָרט געזוכט. צו ערפאַהרען זאַוואַדזקאַ 53, שמיטענאַ.

א געוועלב
אויף דער זאַכאָדניאַ נאָהענט פון קאָנסטאַנטינער זאַגאַרט צו פערמיטען. צו ערפאַהרען ביי גראָסמאַן, פּאָלנאָצנאַ 6, מעקלערס געוואָונשען. 489

ס'ווערט געזוכט
א שפּולער
ביים טוויטער-מאַכער ל. גערטנער, קאַמיענאַ 15.

טראַנספּאָרט-געזעלשאַפט א. ג.
דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט דער געעהרטער קונדשאַפט, אַז פון 20. נאָוועמבער ד. י. זענען מיר אַרויסגעטרעטען פון דער פירמע „Transport" און האָבען געגרינדעט אַ
„POLTRANS"
(Wł. Kaufman, Rabinowicz i Baryljan)
אויף דער **נאַרוטאָוויטש-גאַס 27,** טעל. 27=55.

אין דער נייער אונטערנעהמונג וועלען מיר זיך בעמיהען אינגאַנצען צופרידען צושטעלען די געעהרטע קונדשאַפט.

האָכאַכטונגספאָל
Kaufman i Rabinowicz
פערטרעטונגען: אין וואַרשאַ, ווילנאַ, קראַקאָ און ראָוונע. קאָרעספאָנדענטען אין אַלע גרעסערע שטעט פון פּוילען און אויסלאַנד. 480

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, אַז נאָך אַ גרינדליכען רעמאָנט, האָב איך ערעפענט אַנ'ערשטקלאַסיגען
דאַמען=און הערען-סאַלאָן
אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטע פאַכמענישע קרעפטען.

פרייז-קוראַנט פון דאַמען-סאַלאָן		פרייז-קוראַנט פון מענער-סאַלאָן	
שערען	60 גר.	ראַזירען מיט קאָל.וואַסער	40 גר.
מאַניקור	60 גר.	שערען	80 גר.
וואַסער-אָנדולאַציע		מאַסאַזש פון געזיכט	50 גר.
פאַרבען די האָר מיט אָריג. HENNÉ		קאָפּ-וואַשען	50 גר.

מיט אַכטונג
M. KUPKA
Południowa 12
364

בעקאַנטמאַכונג.

צוליב דער בעקוועמליכקייט פאַר מיינע געעהרטע קונדשאַפט האָב איך איבערגעטראָגען מיין **שאַמאָט-אויוען-פאַבריק** אין צענטרום דער שטאָדט **פּיעטריקאָווער 37** וו: איך בעזיץ אַ שעהנעם אויסוואַהל פון פערשידענע **שאַמאָט-אייזען-** און **קיכען** — שעהן און גוט מיט בעקוועמע בעדינונגען, רעעלע בעהאַנדלונג פאַר דער גוטסקייט גאַראַנטירט.

J. H. Grynholc, Piotrkowska 37
אין הויף, רעכטע אָפיצינע 618

נאָר די פּאַטענטירטע
פּאָדערט איבעראַל
פעלד-בעטען
Palma-Patent פּראָדוקציע מיט דער פאַבריקס-מאַרקע
פאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען אויף 8 יאָהר
שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל:
ניקעל-בעטען, ניקעל-קינדער-בעטען, טיש-בעטען, אַמעריקאַנקעס קינדער-וועגעלעך, קינדער-בענקעלעך אויף רעדלעך ווי אויך מעטער-מאָס.
מאַטראַצען
געבעטע, שאַטאַלאָווע און קאַנאַדישקע
קאָלדרעס און טאַפּטשאַנעס.
בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווי ס'ערשט בריין 47 זל., פעלדבעטלעך 14 זל.
רעעלע בעהאַנדלונג. פאַבריקס-פּרייזען.
הורט. זעמטליכע רעפּאַראַטורען. דעטייל.
לאָדז, פּולנאָצנאַ 24, טעלעפאָן 85=31.

Dr HELLER
ספעציאַליסט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
2 נאַוראָט 2
נעהמט אָן ביז 10 פריה, 1—2 און פון 4—8 אָוו. פאַר פרויען ספעציעל פון 4—5 נאָכמ. 669

הייל-פּעדאַגאָגישע קורסען
פאַר שוואַכבעפעהיגטע, שווערערציהבאַרע קינדער. שפּראַכשטערונגען (שטאַמלען, מוטשטומקייט)

Dr. med.
A. Szmirgeld
נערווען-ארצט
עלעקטריזאַציע, ליכטהייל-אַפּאַראַטען
Cegielniana 6, tel. 51-89
קאָנסולטאַציע פון 5—7 אָוונט.

Dr ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27, tel. 51-78.
הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און ליכט-הייל אינסט. נעהמט אָן פון 4—7 אין אָוונד.

Dr. med.
STUPEL
Szkolna 12
ספעציאַליסט פאַר הויט, האַר און ווענערישע קראַנקהייטען, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.
נעהמט אָן פון 12—3 נאָכמ. און פון 6—9 אין אָוונד.

אַ קוואַליפיצירטער
האַנד-שרייבער (קאַוואַליר)
מיט גוטע צייגנישען ווערט געזוכט. אָפערטען אונטער „האַנד-שרייבער" אין אַדמיניסטראַציע. 471

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY
Wodny Rynek, telefon 18-26.

Od wtorku, d. 15 do poniedz. d. 21 listop. wł. Dla dorosłych począt. seansów o g. 6, 8 i 10

Znakomita nasza rodaczka, najgenjalnjejsza tragiczka świata **POLA NEGRI** w najnowszej swej kreacji, wspaniałem arcydziele filmowem na tle wojny rosyjsko-austrjackiej 1914–1918 p. t.:

„HOTEL IMPERIAL"
scenarjusz według znanej powieści Ludwiga Biro. Obraz rozpocznie specjalnie zaaranżowany na scenie prolog, oraz ilustracja śpiewna, składająca się z romansów i dumek małoros.

Ceny miejsc:
dla dorosłych: I-70, II-60, III-30 gr.
dla młodzieży: I-25, II-20, III-10 gr.

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-ארצט
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 08=31

היילט נאָך פערנאַכלעסיגטע ציינער און מויל-קראַנקהייטען, צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספעציעל לער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער. נעהמט אָן פון 9—12 פאָרמיטאָג און פון 3—7 אין אָוונד. צו בילינע פרייזען. 1421

לעטשניצע
פון דאָקטוירים ספעציאַליסטען
בזשעזשינער 11, טעל. 63=37
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר וואַלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	3—4
ד"ר קערשנער	קינדער קראַנקהייטען	9½-12 4-5
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	11—1
ד"ר לוביטש	הויט-און געשלעכט-קר.	12—2
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	1—3
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12½—2
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע-קראַנקה.	1—3
ד"ר בערגסאָן	פרויען און געבורטס-הילף	3—4

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. וו. פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פלעגמאַ און בלוט.

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ
דענטיסטישער קאַבינעט
עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-ארצט	10—2 נמ.
ד"ר לאָזשינסקי סטאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן-ארצט	3—7

קינסטליכע ציינער, קאָראָנען, מאָסטען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך מעטיג זונטאָג.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.